

Univerzita Pardubice
Fakulta Ekonomicko-správní

Daňový a poplatkový systém na území Sezemice
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Veronika Rudolfová**
Osobní číslo: **E22382**
Studijní program: **B0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace: **Finanční správa**
Téma práce: **Daňový a poplatkový systém na území Sezemice**
Zadávací katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je zanalyzovat a zhodnotit stávající situaci výběru daní a poplatků na území Sezemice a navrhnout možné zlepšení.

Osnova:

- Klasifikace daní a poplatků – obecné hledisko.
- Charakteristika samosprávného celku – obec.
- Popis obce Sezemice.
- Aktuální situace obce v oblasti výběru daňových a poplatkových příjmů.
- Porovnání výběru daňových příjmů s jinými obcemi.
- Shrnutí poznatků a navržení zlepšení k větší efektivnosti výběru.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací: **–**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BOHÁČ, Radim. *Daňové příjmy veřejných rozpočtů v České republice*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-045-5.
KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. *Právnícké učebnice*. V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-820-7.
PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.
PELC, Vladimír. *Místní poplatky: oprávnění obcí : povinnosti podnikatelů, živnostníků a občanů : praktická příručka pro obce*. 2. vyd. *Právní praxe*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-454-4.
PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. *Finance pro praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.
RADVAN, Michal. *Místní daně. Téma*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-932-6.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Barbora Kovářová**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2024**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2025**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

V Pardubicích dne 1. září 2024

Prohlašuji:

Práci s názvem Daňový a poplatkový systém na území Sezemice jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 19. 3. 2025

Veronika Rudolfová v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych upřímně poděkovala své vedoucí bakalářské práce JUDr. Barboře Kovářové za její trpělivost, cenné rady, podporu a lidský přístup, který mi byl během celého zpracování práce velkou oporou. Mé poděkování patří také Městskému úřadu Sezemice za poskytnutí důležitých informací a ochotu spolupracovat. Další díky bych chtěla vyjádřit paní tajemnici městského úřadu Irině Rálišové za její vstřícnost, ochotu a čas, který mi věnovala.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou daňového a poplatkového systému na území obce Sezemice. Cílem práce je zhodnotit strukturu daňových a poplatkových příjmů obce, posoudit jejich efektivitu výběru a navrhnout možná opatření ke zlepšení jejich správy a výběru. Práce kombinuje teoretická východiska veřejných financí s praktickou analýzou rozpočtových údajů obce Sezemice. V rámci komparace jsou daňové a poplatkové příjmy porovnány i s jinými obdobně velkými obcemi. Součástí práce je rovněž SWOT analýza výběru příjmů a návrhy na optimalizaci systému pro podporu hospodářské stability obce.

KLÍČOVÁ SLOVA

daň, obec, daňové příjmy, poplatky, samospráva, místní rozpočet

TITLE

The Tax and Fee System in the Territory of Sezemice

ANNOTATION

This bachelor's thesis focuses on the analysis of the tax and fee system in the municipality of Sezemice. The aim of the thesis is to evaluate the structure of the municipality's tax and fee revenues, assess their efficiency and propose measures for improving their collection and administration. The thesis combines theoretical concepts of public finance with practical analysis of Sezemice's budgetary data. Furthermore a comparison of tax and fees revenues with other municipalities of similar size is included. The work also presents a SWOT analysis of revenues collection and offers proposals for optimizing the system to support the municipality's economic stability.

KEYWORDS

tax, municipality, tax revenues, fees, self-government, local budget

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ	9
SEZNAM TABULEK.....	9
SEZNAM GRAFŮ.....	9
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	10
ÚVOD	11
1 Úvod do veřejného rozpočtu a financování obcí	12
1.1 Rozpočtová soustava.....	12
1.1.1 Rozpočet (územně samosprávných celků – obcí).....	13
1.1.2 Struktura obecního rozpočtu.....	13
1.2 Přehled příjmů obecních rozpočtů	14
2 Klasifikace obecních daní a poplatků	16
2.1 Daňové příjmy: sdílené a svěřené daně	17
2.1.1 Daň z příjmů fyzických osob	19
2.1.2 Daň z příjmů právnických osob	21
2.1.3 Daň z nemovitých věcí	22
2.1.4 Daň z přidané hodnoty	24
2.2 Poplatky	26
2.2.1 Správní poplatky	27
2.2.2 Místní poplatky	27
3 Charakteristika veřejné správy.....	32
3.1 Vymezení územní samosprávy a její rozdělení	33
3.2 Různé druhy obcí a jejich pravomoci	35
3.3 Působnost obcí a jejich kompetence	36
3.4 Struktura orgánů obce.....	37
3.4.1 Zastupitelstvo.....	38
3.4.2 Rada obce.....	38
3.4.3 Starosta.....	39
3.4.4 Obecní úřad.....	39
4 Sezemice	41
4.1 Historie obce	41

4.2	Demografická charakteristika Sezemic	42
4.3	Organizační struktura místní správy v Sezemicích.....	43
4.3.1	Zastupitelstvo Sezemice	43
4.3.2	Rada obce Sezemice	43
4.3.3	Obecní úřad Sezemice	44
4.3.4	Výbory a komise obce Sezemice	44
5	Aktuální situace obce Sezemice v oblasti daňových a poplatkových příjmů	45
5.1	Analýza příjmů obce	45
5.1.1	Daňové příjmy Sezemic v roce 2024	48
5.1.2	Poplatkové příjmy Sezemic v roce 2024	50
5.2	Hodnocení efektivity výběru a správy příjmů	53
6	Porovnání s jinými obcemi	55
6.1	Porovnání daňových příjmů ve zvolených obcích	55
6.2	Porovnání místních poplatků ve zvolených obcích	58
6.3	Porovnání výběru a správy příjmů v jednotlivých obcích	60
6.4	Silné a slabé stránky výběru příjmů v Sezemicích	63
7	ZÁVĚR	66
8	POUŽITÁ LITERATURA	68
9	SEZNAM PŘÍLOH.....	73

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1 - Schéma daňové soustavy ČR.....	17
Obrázek 2 - Rozpočtové určení daní od 1. 1. 2024	18
Obrázek 3 - Schéma výpočtu DPFO.....	20
Obrázek 4 - Část dokumentu s první zmínkou o Sezemicích z roku 1227.....	41
Obrázek 5 - Grafické znázornění počtu mužů a žen.....	42
Obrázek 6 - Organizační schéma Obecního úřadu Sezemice.....	44
Obrázek 7 - Obecně závazná vyhláška obce Dašice o poplatku za psa.....	62
Obrázek 8 - SWOT analýza výběru a správy příjmů v Sezemicích	65

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Struktura územního rozpočtu	14
Tabulka 2 - Příjmy v Sezemicích v roce 2024 (v mil. Kč)	46
Tabulka 3 - Příjmy v Sezemicích v roce 2023 (v mil. Kč)	46
Tabulka 4 - Vývoj příjmů z DPH v Sezemicích za rok 2024	49
Tabulka 5 - Vývoj příjmů z DPFO v Sezemicích za rok 2024.....	49
Tabulka 6 - Vývoj příjmů z DPPO v Sezemicích za rok 2024.....	50
Tabulka 7 - Vývoj příjmů ze svěřených daní v Sezemicích za rok 2024	50
Tabulka 8 - Vývoj příjmů z místních poplatků v Sezemicích za rok 2024	51
Tabulka 9 - Vývoj příjmů ze správních poplatků v Sezemicích za rok 2024.....	52
Tabulka 10 - Příjmy porovnávaných obcí v roce 2024.....	55
Tabulka 11 - Rozdělení daňových příjmů v jednotlivých obcích.....	56
Tabulka 12 - Rozdělení poplatkových příjmů v jednotlivých obcích.....	58

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Podíl jednotlivých složek na celkových schválených příjmech v roce 2024 ..	47
Graf 2 - Podíl jednotlivých složek na celkových skutečných příjmech v roce 2024 ...	47
Graf 3 - Struktura daňových příjmů v Sezemicích v roce 2024.....	48
Graf 4 - Struktura poplatkových příjmů v Sezemicích v roce 2024	52
Graf 5 - Podíl sdílených a svěřených daní v jednotlivých obcích.....	56
Graf 6 - Podíl místních a správních poplatků v jednotlivých obcích.....	59

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká Republika
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
DŘ	Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád
FO	Fyzická osoba
Mil.	Milion
Např.	Například
PO	Právnická osoba
Př.	Příklad
Resp.	Respektive
Sb.	Sbírka zákonů
SŘ	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
Tj.	To je
Tzv.	Takzvaně
ÚS	Ústavní zákon
VS	Veřejná správa
Zákon č.	Číslo zákona
ZoDNV	Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí
ZoDP	Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
ZoDPH	Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty
ZoMP	Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích
ZoO	Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
ZoRUD	Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní
ZoSP	Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích

ÚVOD

Daňový a poplatkový systém je pro obce základním nástrojem, který jim umožňuje realizovat veřejné služby, investice a další aktivity zvyšující kvalitu života jejich obyvatel. České obce, jakožto územní samosprávné celky, mají dle Ústavy ČR právo na samosprávu a hospodaří se svým vlastním rozpočtem, čímž se podílejí na výkonu veřejné správy. Tento systém jim poskytuje určitou míru autonomie a umožňuje jim nakládat s financemi v souladu s místními potřebami a prioritami.

Příjmy, které tvoří rozpočet obce, jsou rozmanité a zahrnují daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a transfery. Daňové příjmy, tvořící většinou část obecního rozpočtu, se skládají jak z podílů na daních vybíraných státem, tak z místních poplatků, které obec sama stanoví. Tyto prostředky jsou zásadní pro financování infrastruktury, vzdělávacích zařízení, kulturních akcí a dalších služeb, které obec poskytuje svým občanům.

Téma této práce jsem si zvolila kvůli svému zájmu o samosprávu a ekonomiku menších obcí, které často čelí finančním výzvám a zároveň musí plnit klíčové veřejné úkoly pro své obyvatele. Práce tak nabízí pohled nejen na teoretické aspekty daňového a poplatkového systému, ale také na konkrétní příklady a možnosti praktického využití finančních prostředků v rámci obce Sezemice.

V této bakalářské práci se zaměřuji na analýzu daňového a poplatkového systému v obci Sezemice v Pardubickém kraji. Práce si klade za cíl nejen popsat a rozčlenit jednotlivé příjmy, které přicházejí do obecního rozpočtu, ale také zanalyzovat a zhodnotit stávající situaci ve výběru daní a poplatků na území Sezemice a navrhnout možná zlepšení, která by mohla přispět k naplnění strategických cílů obce. Závěrem se věnuji návrhům na optimalizaci daňového a poplatkového systému, aby obec mohla lépe využívat dostupné finanční možnosti k dosažení svých priorit.

1 Úvod do veřejného rozpočtu a financování obcí

Klíčem k efektivnímu fungování státu, stejně jako všech úrovní územní samosprávy, je kvalitně sestavený veřejný rozpočet. Ten představuje zásadní finanční nástroj pro plnění různých úkolů a aktivit na jednotlivých úrovních.

Existuje několik různých pohledů na definici veřejných rozpočtů. Někteří odborníci je považují za peněžní fond, bilanci či prostředek pro realizaci veřejné politiky. Na druhé straně ekonomické publikace chápou veřejné rozpočty jako součást rozpočtové soustavy vedle dalších státních a místních rozpočtových fondů. Je tedy zjevné, že každý autor má pro pojem veřejný rozpočet svou vlastní definici, ale přesto lze nalézt společné prvky.

Z pohledu právního řádu České republiky je výraz veřejný rozpočet méně užívaný, neboť právní předpisy týkající se rozpočtového práva tento termín většinou nezmiňují, přestože by pro ně měl být stěžejním. Nicméně najít ho můžeme například v zákonech o daních z příjmů. V zákoně č. 280/2009 Sb., daňový řád (dále jen: „DŘ“) se tento pojem objevuje v ustanovení § 2 odst. 2, ze kterého vyplývá, že veřejným rozpočtem se rozumí státní rozpočet, státní finanční aktiva, nebo rezervní fond organizační složky státu či rozpočet územního samosprávného celku, či rozpočet státního fondu nebo Národní fond. Další vymezení veřejného rozpočtu zahrnuje rozpočet Evropské unie a rozpočet o němž to stanoví zákon. (Boháč, 2013)

1.1 Rozpočtová soustava

Rozpočtová soustava je soubor veřejných rozpočtů a dalších mimorozpočtových peněžních fondů, které jsou vytvářeny, rozdělovány a využívány na základě principů nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti. Tato soustava je klíčovou součástí celkového finančního systému každého státu. Tedy struktura rozpočtové soustavy záleží i na státním uspořádání či území daného státu. Například Peková (2011, str. 94) toto potvrzuje tím, že uvádí *„Čím je složitější struktura státu a územní samosprávy tím je členitější rozpočtová soustava (viz federální stát, unitární stát, jednostupňová či dvoustupňová, v některých zemích i třístupňová, územní samospráva a počet subjektů územní samosprávy na jednotlivých stupních).“* (Peková, 2008)

Jednou z nejdůležitějších částí rozpočtové soustavy je takzvaná soustava veřejných rozpočtů. Zahrnuje národní rozpočet, pokud takové seskupení existuje, jako je například rozpočet Evropské unie, dále ústřední rozpočet státu, což v ČR představuje státní rozpočet. Rovněž sem patří rozpočty územní samosprávy, které se dělí podle jejich specifického členění, tedy např. rozpočty jednotlivých obcí. V neposlední řadě zde řadíme i rozpočty veřejných

podniků a neziskových organizací s veřejnoprávním statutem. Tato struktura reflektuje význam různých rozpočtových kategorií v rámci veřejného financování a jejich vzájemné propojení. (Peková, 2011)

1.1.1 Rozpočet (územně samosprávných celků – obcí)

Při uskutečnění projektů spojených s využíváním finančních prostředků představuje rozpočet klíčový nástroj pro územní samosprávu. Tento rozpočet, často označovaný jako roční finanční plán, slouží jako základ pro řízení financování aktivit samosprávného celku. Při jeho sestavování se vychází z takzvaného rozpočtového výhledu neboli jinak řečeno předpokladů o budoucím vývoji financí. Obdobím tohoto rozpočtu je kalendářní rok. Obvykle se vytváří jako vyrovnaný, nicméně schválení rozpočtu v deficitním formátu je možné jen v případě, že deficit bude kryt prostředky z předchozích let nebo jinými návratnými finančními zdroji. Těmi jsou úvěry nebo výnosy z prodeje dluhopisů. Rozpočet územně samosprávných celků je nakonec schvalován zastupitelstvem a všechny příjmy a výdaje, které byly schváleny se pokládají za závazné ukazatele. (Tvrdá, 2011)

1.1.2 Struktura obecního rozpočtu

Rozpočet obce (zpravidla se uplatňuje i u kraje, ale pro účely bakalářské práce se budu zaměřovat pouze na obce) se obvykle sestavuje jako běžný a kapitálový, což umožňuje přehledné sledování použití příjmů. Běžný rozpočet zahrnuje každoroční příjmy a výdaje spojené s neinvestičními potřebami a může být vyrovnaný, deficitní či přebytkový, což odráží finanční zdraví obce. Kapitálový rozpočet slouží k pokrytí jednorázových investic, jejichž financování přesahuje jeden rozpočtový rok, a má za cíl shromážďovat zdroje pro dlouhodobé projekty. V praxi bývají příjmy kapitálového rozpočtu často nedostatečné, takže se doplňují návratnými příjmy. Deficitní stav u kapitálového rozpočtu nastává, když jsou výdaje větší než příjmy, a přebytkový, pokud je tomu naopak. Přehlednou strukturu územního rozpočtu můžeme vidět v **Tabulce 1** níže. (Provazníková, 2015)

Tabulka 1 - Struktura územního rozpočtu

Příjmy	Výdaje
<ul style="list-style-type: none"> • daňové: <ul style="list-style-type: none"> – svěřené daně – sdílené daně – místní (a regionální) daně – správní poplatky (daně) 	<ul style="list-style-type: none"> – všeobecné veřejné služby (veřejná správa apod.) – veřejný pořádek (policie, hasiči apod.) – vzdělání – péče o zdraví (veřejné zdravotnictví atd.) – bydlení – komunální služby – na podnikání – ostatní běžné výdaje (nahodilé, placené pokuty apod.) – placené úroky – běžné dotace jiným rozpočtům
<ul style="list-style-type: none"> • nedaňové: <ul style="list-style-type: none"> – uživatelské poplatky za služby – příjmy z pronájmu majetku – příjmy od vlastních neziskových organizací – zisk z podnikání – ostatní 	
<ul style="list-style-type: none"> • přijaté transfery: <ul style="list-style-type: none"> – běžné dotace ze státního rozpočtu – běžné dotace ze státních fondů – od územních rozpočtů – ostatní běžné příjmy (nahodilé, přijaté dary, sankce apod.) 	
(Saldo – přebytek)	(Saldo – schodek)

Zdroj: (Provazníková, 2015)

1.2 Přehled příjmů obecních rozpočtů

Do rozpočtů obcí proudí daňové i nedaňové příjmy, dotace, různé transfery a také prostředky získané formou úvěrů nebo půjček. Pro další kategorizaci příjmů územních rozpočtů se používají tři hlediska: nenávratnost, čas a účel.

Jedním z nejvýznamějších je hledisko nenávratnosti, resp. návratnosti, které nám příjmy rozděluje na nenávratné a návratné. Pod nenávratnými příjmy si můžeme přestavit daně, dávky, poplatky či příjmy z pronájmu majetku vlastněného obcí. Tedy jak již z textu vyplývá mají jak daňový, tak nedaňový charakter. Představují hlavní zdroje financování pro místní rozpočty. Z druhé strany návratné příjmy jsou spojené s potřebou vyrovnat rozpočet, který funguje na principu účetní bilance. Například sem řadíme úvěry či půjčky, které si obec musí vzít v případě, že nejsou k dostání potřebné nenávratné příjmy, a následně je musí obec splatit včetně úroků.

Časové hledisko rozlišuje příjmy na běžné a kapitálové což je významné zejména pro rozpočtové analýzy. Běžné příjmy se primárně používají k pokrytí denních provozních nákladů a zajištění plynulého fungování veřejných institucí. Tyto příjmy mají zpravidla daňový charakter a představují klíčový zdroj financí pro úhradu běžných výdajů, jako jsou například výdaje na správu, údržbu infrastruktury a poskytování veřejných služeb. Naopak kapitálové příjmy představují zdroj financování, který se vyznačuje svou jednorázovou povahou a nepatří

mezi každoročně se opakující příjmy. Tyto prostředky se využívají převážně na pokrytí investičních výdajů, tedy při realizaci rozsáhlejších projektů či investic do infrastruktury.

Další možné třídění je podle účelu, které rozlišuje příjmy podle jejich vazby na konkrétní účel. Na jedné straně jsou účelové příjmy, které jsou určeny na specifické projekty, jako jsou investice do infrastruktury, školství nebo sociálních služeb, a musí být použity na daný účel. Na druhé straně stojí neúčelové příjmy, které nejsou vázány na konkrétní využití, což dává rozpočtovým jednotkám větší flexibilitu při rozhodování o jejich použití, například na pokrytí provozních nákladů. (Peková, 2011) (Sokolová, 2023)

Příjmy do rozpočtu mohou být získávány na základě různých typů právních vztahů, a to buď veřejného nebo soukromého charakteru. Tato klasifikace nám umožňuje rozdělit příjmy na dvě hlavní kategorie. První z nich tvoří příjmy soukromoprávní, mezi které patří např. dary a různé formy dobrovolných příspěvků od jednotlivců či organizací. Tyto příjmy nejsou vázány na povinnost a jsou často využívány na konkrétní projekty nebo programy. Druhou kategorií jsou příjmy veřejnoprávní, které zahrnují platby, jež občané a podniky odvádějí státu. Mezi tyto příjmy spadají zejména daně, které představují klíčový prvek veřejných financí, ale také poplatky a cla. Daňové příjmy jsou považovány za nejvýznamnější zdroj veřejných financí, jelikož tvoří základ pro financování veřejných služeb a investic do infrastruktury a dalších oblastí, které slouží celé společnosti. (Sedmihradská, 2015)

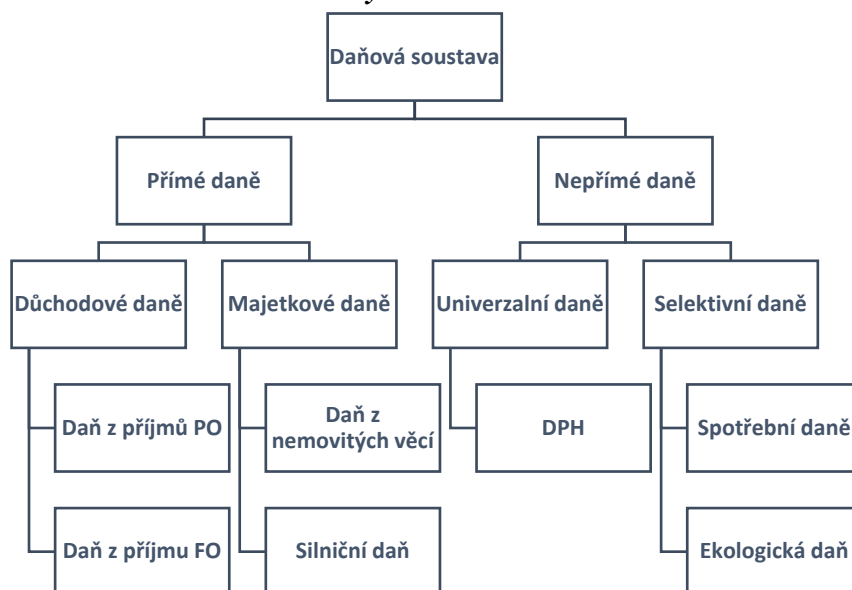
2 Klasifikace obecních daní a poplatků

Obecní daně a poplatky jsou nezbytným zdrojem příjmů místních samospráv, které tak mohou financovat rozvojovou činnost, údržbu infrastruktury a další veřejné služby. Klasifikace těchto příjmů je klíčová pro pochopení jejich role v rozpočtu obce. Obecní daně jsou často navázány na majetek nebo činnost konkrétních subjektů a jejich výše a způsob výběru je stanoven zákonem. Tyto platby jsou nenávratné, což znamená, že plátcí za ně nezískávají přímou protihodnotu, ale přispívají do obecního rozpočtu, čímž posilují ekonomickou stabilitu a nezávislost místních samospráv. (Boháč, 2013) (Radvan, 2012)

Daně, poplatky a cla jsou základními formami veřejných příjmů. Daň je povinná platba, kterou jednotlivci či podniky odvádějí státu nebo obci bez přímé protihodnoty. Pokud bychom chtěli definici přesnější, Boháč (2013, str. 90) ve své publikaci uvádí, že „*V současných odborných právních publikacích zabývajících se daňovým právem jsou daně vymežovány jako povinné, nenávratné, neúčelové platby, které stát stanoví zákonem k získání příjmů pro úhradu celospolečenských potřeb, tj. pro veřejné rozpočty, aniž přitom poskytuje zdaňovaným subjektům ekvivalentní protiplnění.*“ Základním účelem daní je financování veřejných služeb, kterými jsou například infrastruktura nebo školství. Místní daně jsou specifickou kategorií těchto příjmů, klíčovou pro rozvoj obcí. Jsou často definované jako všechny daně a poplatky, které míří do obecních rozpočtů. (Radvan, 2012)

V ČR jsou v současné době vybírány daně přímé a nepřímé podle jejich zaměření a účelu. Přímé daně lze následně rozdělit na důchodové a majetkové daně. Důchodové zahrnují daň z příjmů fyzických a právnických osob, zatímco majetkové zahrnují daň z nemovitých věcí a daň silniční pro vozidla využívaná k podnikání. Nepřímé daně dělíme na univerzální a selektivní. Univerzální daň z přidané hodnoty je uvalena na většinu zboží a služeb. Selektivní nepřímé daně zahrnují spotřební daň např. na tabák či pohonné hmoty a ekologickou daň, zaměřenou na ochranu životního prostředí. Ucelený přehled vybíraných daní dokládá **Obrázek 1** níže. (Seyfor, a.s., 2022)

Obrázek 1 - Schéma daňové soustavy ČR

Zdroj: vlastní zpracování dle (Seyfor, a.s., 2022)

Naproti tomu poplatek je platba za konkrétní úkon nebo službu, například se jedná o vydání občanského průkazu či stavebního povolení. Podle Boháče (2013, str.107) jsou poplatky vymezovány jako „*povinné platby, které se platí jako částečná úhrada nákladů spojených s činností státních orgánů nebo za oprávnění poskytovaná poplatníkovi.*“ Obce mají určitou volnost při stanovení výše některých poplatků, což jim umožňuje pružně reagovat na své finanční potřeby. (Pelc, 2013)

A v neposlední řadě clo, jako další forma povinné platby, reguluje obchodní toky při dovozu a vývozu zboží, čímž chrání vnitřní trh. (Boháč, 2013)

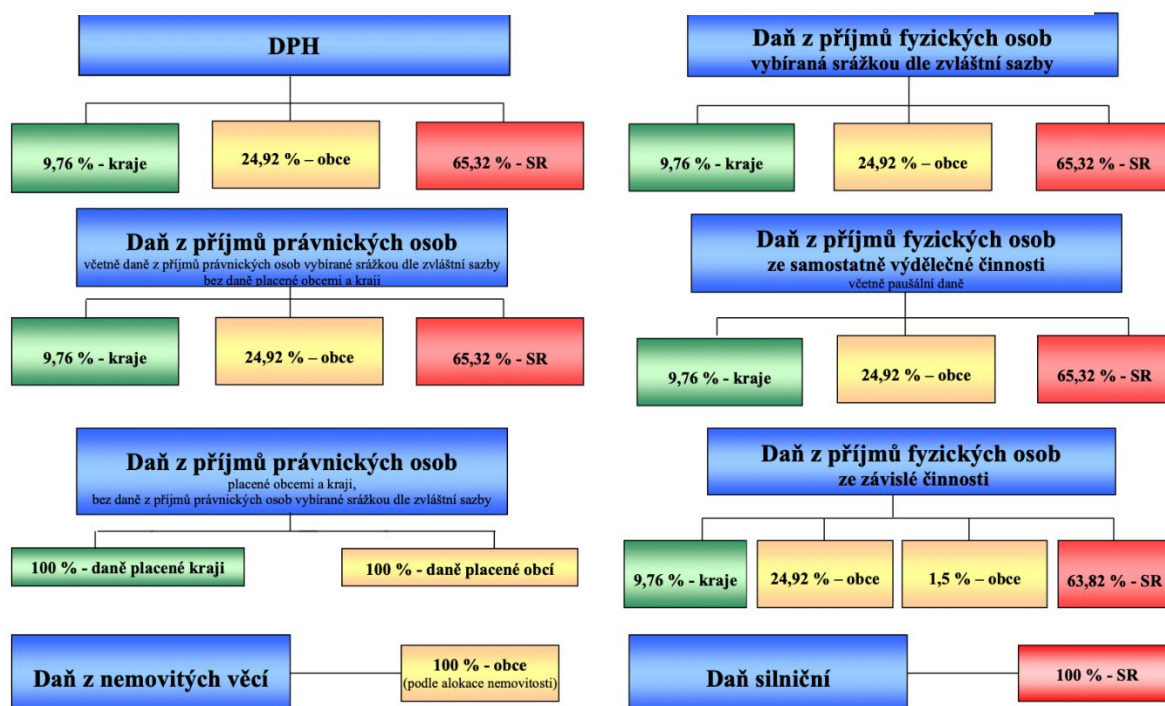
2.1 Daňové příjmy: sdílené a svěřené daně

Daňové příjmy představují jeden z nejvýznamnějších zdrojů financování obcí a zajišťují jejich schopnost vykonávat samosprávné funkce a plnit veřejné služby. V rámci daňového systému obce dělíme daně na sdílené a svěřené, přičemž každá z těchto kategorií má specifické postavení a význam. Právní úprava je zakotvena v zákoně č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní (dále jen „ZorUD“).

Sdílené daně jsou takové, u nichž se výnos dělí mezi stát, kraje a obce podle přesně stanovených kritérií. Konkrétně stát si ponechává největší část výnosu, protože financuje celostátní veřejné služby a další závazky. Kraje získávají podíl, který zohledňuje potřeby regionálního rozvoje, jako je správa školství, dopravní infrastruktura nebo zdravotnictví. Při rozdělování podílů mezi obce se využívá specifických koeficientů, které zohledňují různé faktory ovlivňující potřeby jednotlivých obcí. Koeficienty pro výpočet podílu jsou stanoveny

na základě několika kritérií, mezi něž patří velikost katastrálního území obce, počet obyvatel a počet dětí a žáků navštěvujících školy zřizované obcí. Výměra katastrálních území se počítá na základě údajů Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, přičemž maximální započtená výměra činí 10 ha na každého obyvatele. Dalším faktorem je počet obyvatel obce v porovnání s celkovým počtem obyvatel v České republice, což zajišťuje rovnoměrnější přerozdělení prostředků. Dále se při výpočtu zohledňuje i počet dětí a žáků, přičemž se vychází z počtu dětí účastnících se předškolního vzdělávání a žáků plnících povinnou školní docházku. Výsledné koeficienty pro každou obec jsou pak použity pro určení jejího podílu na sdílených daních, což zajišťuje spravedlivější a efektivnější financování jednotlivých obcí. Přesné rozdělení sdílených daní pro rok 2024 můžete vidět na **Obrázku 2**. Podle ZoRUD patří mezi sdílené daně daň z přidané hodnoty a daň z příjmů fyzických a právnických osob.

Obrázek 2 - Rozpočtové určení daní od 1. 1. 2024

Zdroj: (Finanční správa, 2024)

Svěřené daně naopak zahrnují takové daně, jejichž výnos je plně přiřazen konkrétní obci, což jí poskytuje větší finanční autonomii. Typickým příkladem je daň z nemovitých věcí, která plně spadá do rozpočtu té obce, na jejímž území se nemovitost nachází. Tato daň umožňuje obcím reagovat na místní podmínky a potřeby, například formou stanovení místního koeficientu, který může ovlivnit výslednou výši daňové povinnosti. Daň z nemovitých věcí má navíc přímou vazbu na územní správu a hospodaření obce, protože výnos této daně odráží využití a hodnotu nemovitostí na jejím území. Tento vztah motivuje obce k efektivnímu

plánování a rozvoji svého území, protože čím lépe je obec spravována a čím více přitahuje investory, tím vyšší může být její příjem z této daně. Svěřené daně mají tedy význam nejen finanční, ale i strategický. Přispívají k větší odpovědnosti obcí za jejich hospodaření a umožňují jim lépe reagovat na potřeby svých obyvatel. (Provazníková, 2015) (Hrubá Smržová, a další, 2020)

2.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen „ZoDP“). Tento zákon je pravidelně novelizován, aby se přizpůsobil změnám v ekonomice a harmonizoval s právními předpisy Evropské unie, jejímž je Česká republika členem. Daň z příjmů fyzických osob (dále jen „DPFO“) je univerzální daň, která se vztahuje na všechny zdanitelné příjmy jednotlivců. Jejím hlavním účelem je redistribuce příjmů mezi ekonomicky silnější a slabší skupiny obyvatelstva a motivace poplatníků k žádoucímu ekonomickému chování.

Základními prvky konstrukce DPFO jsou subjekty daně, předmět daně, daňová osvobození, základ daně, sazba daně, slevy na dani a daňová zvýhodnění, také postup výpočtu a placení daně. Subjektem daně je každá FO, která má na území ČR příjmy podléhající této dani. Daňovým poplatníkem může být také nezletilá osoba, za kterou jedná její zákonný zástupce, nebo osoba, která byla omezena či zbavena způsobilosti k právním úkonům rozhodnutím soudu. Pro určení, kde budou příjmy zdaněny, je klíčové stanovení daňové rezidence. Daňoví rezidenti, tedy osoby, které mají bydliště nebo se obvykle zdržují na území České republiky, jsou povinni zdaňovat své celosvětové příjmy. Daňoví nerezidenti zdaňují pouze příjmy plynoucí z českých zdrojů. Rezidentem se považuje osoba, která pobývá v České republice alespoň 183 dnů v kalendářním roce, přičemž se započítávají i dny příjezdu a odjezdu.

Předmětem daně jsou příjmy, které jsou vymezeny v zákoně jako zdanitelné. Příjmy jsou rozděleny do pěti hlavních kategorií: příjmy ze závislé činnosti § 6, příjmy ze samostatné činnosti § 7, příjmy z kapitálového majetku § 8, příjmy z nájmu § 9 a ostatní příjmy § 10. Příjmy ze závislé činnosti zahrnují mzdy, platy, odměny členů statutárních orgánů či jiné funkční požitky. Příjmy ze samostatné činnosti se vztahují na příjmy z podnikání, svobodných povolání a nájmu majetku, který je součástí obchodního majetku. Příjmy z kapitálového majetku zahrnují podíly na zisku, úroky z vkladů a jiné výnosy z investic. Příjmy z nájmu se týkají příjmů z nájmu nemovitých i movitých věcí. Ostatní příjmy zahrnují jednorázové příjmy, jako jsou

výhry, dědictví nebo příležitostné činnosti. Zákon také stanoví, které příjmy nejsou předmětem daně, napří. určité sociální dávky nebo příjmy plynoucí z ekologických aktivit.

Základ daně se stanovuje jako rozdíl mezi příjmy a výdaji, které byly prokazatelně vynaloženy na dosažení, zajištění a udržení těchto příjmů. Příjmy jsou nejprve rozděleny na dílčí základy daně podle jejich druhu tedy na příjmy podle § 6–10 ZoDP. U § 7 je i možnost využít tzv. paušálních výdajů, jejichž podmínky užití stanovuje tentýž paragraf ZoDP. Tyto dílčí základy se následně sčítají a tvoří celkový základ daně. Od tohoto základu lze odečíst nezdanitelné položky, např. dary na dobročinné účely nebo úroky z úvěrů na bydlení. Sazba daně je u FO stanovena jednotně na 15 %, a to na základ daně po všech povolených odpočtech. Existuje zde i vyšší míra zdanění 23 % a to v případě pokud dílčí základy daně přesáhnou stanovenou částku, která je stanovena pro rok 2024 na 1 582 812 Kč.

Poplatníci mohou také využít slevy na dani, které přímo snižují vypočtenou daň. Nejčastějšími slevami jsou sleva na poplatníka, sleva na manžela/manželku, pokud nemá vlastní příjem přesahující stanovený limit a zároveň mají dítě do 3 let věku, a sleva na invaliditu, průkaz ZTP/P nebo studium. Daňové zvýhodnění na vyživované dítě činí 15 204 Kč na první dítě, s vyššími částkami na další děti.

Daň se vypočítává na základě uvedeného základu a sazby daně. Po odečtení všech slev a zvýhodnění se stanoví konečná daňová povinnost. Daň může být placena zálohově v průběhu roku, nebo jednorázově po skončení zdaňovacího období. U zaměstnanců je daň odváděna formou záloh z měsíční mzdy zaměstnavatelem. U podnikatelů a OSVČ je daň povinností těchto osob, které podávají daňové přiznání a daň hradí samy. Pro lepší zorientování je schéma výpočtu uvedeno na **Obrázku 3** níže. (Hrubá Smržová, a další, 2020)

Obrázek 3 - Schéma výpočtu DPFO

Řádek	Zdroje příjmů a základ daně	Operace			
1	DZD §6		12	Základ daně snížený o §15	=6-11
2	DZD §7		13	ZD zaokr. na celé 100 Kč dolů	
3	DZD §8		14	Daň dle §16	=13*15%
4	DZD §9		15	Sleva na poplatníka (§35ba)	
5	DZD §10		16	Sleva na manželku (§35ba)	
6	Základ daně (ZD)	=1+2+3+4+5	17	Sleva na dítě (§35c)	
7	Nezdanitelné částky ZD (§15)		18	Slevy celkem	=15+16+17
8	- úroky z hypotéky		18	Daň po uplatnění slev	=14-18
9	- dar na charitu		19	Úhrn sražených záloh ze závislé činnosti	
10	- dárcovství krve		20	Nedoplatek (+)/přeplatek (-)	=18-19
11	Celkem	=8+9+10			

Zdroj: (Finance v praxi, 2018)

2.1.2 Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob (dále jen „DPPO“) je také vymezena v ZoDP, který upravuje okruh poplatníků, předmět daně a daňová osvobození. Rovněž definuje základ daně v § 20, včetně položek, které jej mohou snížit, a specifikuje sazbu daně. Společná ustanovení se zabývají např. položkami odčitatelnými od základu daně.

Mezi poplatníky DPPO patří zejména subjekty definované v § 118 občanského zákoníku, jako jsou právnické osoby, organizační složky státu či podílové fondy. Jejich daňová povinnost se liší podle toho, zda má PO v České republice sídlo nebo místo vedení. Subjekty s těmito charakteristikami jsou označovány jako daňoví rezidenti a podléhají neomezené daňové povinnosti což znamená, že zdaňují příjmy jak ze zdrojů na území ČR, tak i v zahraničí. Naopak poplatníci bez sídla nebo místa vedení v ČR mají omezenou daňovou povinnost a platí daň pouze z příjmů získaných v ČR. Tito poplatníci jsou označováni jako daňoví nerezidenti.

Předmětem daně jsou příjmy neboli výnosy z činností či příjmy při nakládání s majetkem. Zákon také stanoví pozitivní i negativní vymezení předmětu daně. Do předmětu této daně podle § 18 ZoDP patří například příjmy z reklamy, nájemného nebo členských příspěvků. Naopak mezi příjmy, které nejsou předmětem daně, patří např. dotace nebo příjmy z činností spojených s posláním dané organizace, pokud náklady na jejich dosažení tyto příjmy převyšují. Daňová osvobození jsou uvedena v § 19 ZoDP a zahrnují mimo jiné členské příspěvky, výnosy z veřejných sbírek, příjmy za církevní úkony či příjmy státních fondů.

Základem daně je rozdíl mezi příjmy a výdaji, přičemž se berou v úvahu výdaje spojené s dosažením, zajištěním a udržením příjmů. Do základu daně se nezahrnují osvobozené příjmy a ani ty, které nejsou předmětem daně. Dále základ daně lze snížit o odčitatelné položky, například o daňovou ztrátu z minulých období, jak stanoví § 34 ZoDP.

V letošním roce byla sazba daně zvýšena z 19 % na 21 %. Právnická osoba, která je poplatníkem daně z příjmů, může využít určité daňové slevy stanovené zákonem. Tyto slevy zahrnují částku 18 000 Kč za každého zaměstnance se zdravotním postižením a 60 000 Kč za zaměstnance s těžkým zdravotním postižením. Správu daně vykonává příslušný finanční úřad podle sídla právnické osoby. Daňové přiznání je nutné podat po skončení zdaňovacího období, a to i při nulovém základu daně nebo vykázané daňové ztrátě. Daňové přiznání musí poplatník podat nejpozději do 3 měsíců od konce zdaňovacího období. Existují zde, ale možnosti prodloužení této lhůty. Pokud podáváme daňové přiznání elektornicky je lhůta čtyřměsíční. Další možnost mohou využít poplatníci podléhající auditu, kteří mohou přiznání podat až do

šesti měsíců po skončení zdaňovacího období. Zdaňovacím obdobím je podle ZoDP kalendářní rok, hospodářský rok, období od fúze nebo rozdělení společnosti, případně účetní období nepřesahující 12 nepřetržitě po sobě jdoucích měsíců. Zálohy, které byly v roce zaplacený se nakonec odečítají od výsledné částky k úhradě. Z této daně připadá obcím podíl ve výši 24,92 % do jejich rozpočtu. (Hrubá Smržová, a další, 2020) (Finanční správa, 2024)

2.1.3 Daň z nemovitých věcí

Tuto daň upravuje zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí (dále jen „ZoDNV“). Je také klíčovým zdrojem financí pro obce, které ji mohou ovlivnit prostřednictvím několika nástrojů. Mezi ty nejvýznamnější patří místní koeficient, obecní koeficient a polohová renta. Tyto mechanismy umožňují přizpůsobit daňovou zátěž místním podmínkám, přičemž jejich zavedení či úpravy jsou vždy v rukou obecního zastupitelstva.

Místní koeficient dovoluje obcím zvýšit celkovou daň z nemovitostí vynásobením základní sazby násobkem od 2 do 5, což obcím pomáhá získat vyšší příjmy na rozvoj infrastruktury a veřejných služeb. Podobně obecní koeficient, který činí 1,5 násobek základní sazby, se vztahuje na daň ze staveb a jednotek a podporuje financování konkrétních projektů. Oba koeficienty jsou zaváděny obecně závaznou vyhláškou. Polohová renta reflektuje atraktivitu a dostupnost konkrétní lokality, což ovlivňuje hodnotu nemovitostí a tím i výši daně. Nemovitosti v lukrativních částech obcí obvykle nesou vyšší daňovou povinnost, což odráží hodnotu služeb a infrastruktury v dané oblasti. (Řezníčková, 2019)

Daň z nemovitých věcí se dělí na daň z pozemků a daň ze staveb a jednotek. Daňová povinnost vzniká samostatně pro každý obvod územní působnosti správce daně. Podle ZoDNV je pro účely daně z nemovitých věcí definováno několik typů pozemků a způsobů jejich využití. Například garáže, lesní pozemky, pozemky pro rekreaci nebo zahrady jsou přiřazeny k odpovídajícím kategoriím. Stavební pozemky jsou takové, které jsou určeny pro stavbu podle platného povolení, přičemž změna v jejich určení může ovlivnit jejich zdanění. Kromě toho je důležité, jak je pozemek evidován v katastru nemovitostí a jaký má způsob využití, což může ovlivnit jeho zařazení pro účely daně.

Daň z pozemků se vztahuje na pozemky evidované v katastru nemovitostí na území České republiky. Mezi výjimky, které nejsou předmětem této daně, patří pozemky zastavěné zdanitelnými stavbami, lesní pozemky s ochrannými lesy, vodní plochy a pozemky určené pro obranu státu. Další výjimky zahrnují pozemky, které jsou součástí zdanitelných jednotek v bytových domech nebo pozemky ve spoluvlastnictví. Poplatníkem daně z pozemků je

především vlastníkem pozemku, ale v některých případech může být poplatníkem i nájemce nebo pachtýř. V případech, kdy vlastníkem pozemku není znám, je poplatníkem uživatel pozemku, což může být stát nebo jiné státní instituce.

Pozemky mohou být od daně samozřejmě také osvobozeny, příkladem jsou pozemky ve vlastnictví České republiky, pozemky užívané diplomaty či mezinárodními zástupci a pozemky, které tvoří funkční celek s kulturními památkami nebo církevními objekty. Další kategorie osvobozených pozemků zahrnují ty, které slouží pro veřejné a sociální účely, jako jsou školy, nemocnice, muzea a zdravotnická zařízení. Osvobození se vztahuje i na pozemky využívané pro ekologické účely, jako jsou ekologické zóny, lesní pozemky v ochraně nebo pozemky ve veřejných parcích. Osvobození se aplikuje v souladu s příslušnými obecně závaznými vyhláškami a podmínkami stanovenými zákonem.

Sazba daně z pozemků se liší podle typu pozemku a způsobu jeho využití. Základní sazba činí 0,2 % z hodnoty pozemku určené na základě jeho výměry a ceny půdy stanovené katastrálním územím. Pro zahrady, zastavěné plochy a nádvoří, nebo ostatní plochy využívané k podnikání činí sazba 0,4 %. U stavebních pozemků je sazba pevně stanovena na 2 Kč za m², což platí i pro nezastavěné pozemky určené k budoucí výstavbě. Obce mohou základní sazbu zvýšit až pětinasobně pomocí obecně závazné vyhlášky, čímž mají možnost přizpůsobit daňové zatížení místním potřebám a podmínkám. (Hrubá Smržová, a další, 2020)

Předmětem daně ze staveb a jednotek jsou na území České republiky dokončené nebo užívané zdanitelné stavby, tedy budovy a inženýrské stavby specifikované v příloze ZoDNU a také dokončené nebo užívané zdanitelné jednotky. Stavby obsahující pouze zdanitelné jednotky nejsou samostatným předmětem daně. Stavba, která není považována za samostatnou nemovitost, se pro daňové účely posuzuje jako nemovitost spojená s vlastnictvím hlavního objektu.

Co se poplatníka daně ze staveb a jednotek týče je jím primárně vlastníkem zdanitelné stavby nebo jednotky. U státního majetku je poplatníkem organizační složka státu nebo jiná oprávněná instituce. Nájemci či pachtýři nesou daňovou povinnost pouze v některých specifických případech, například u státní správy nebo při nejasném vlastnictví. Pokud vlastníkem není znám nebo je majetek pod správou vybraných státních orgánů, poplatníkem může být uživatel nemovitosti.

I u daně ze staveb a jednotek existují případy osvobození, například jsou osvobozeny ty jednotky a stavby, které vlastní stát nebo obec, pokud nejsou využívány ke komerčním účelům.

Výjimku tvoří diplomatické objekty, kulturní památky, budovy využívané pro náboženské účely, nebo objekty sloužící k veřejně prospěšné činnosti, jako jsou školy, zdravotnická zařízení nebo sociální služby. Osvobození se dále vztahuje na stavby spojené s ekologickými nebo obnovitelnými zdroji energie a na některé kulturní památky po stavebních úpravách. Pro splnění podmínek osvobození musí poplatník často uplatnit nárok v daňovém přiznání.

Základem daně je zastavěná plocha u staveb nebo upravená podlahová plocha u jednotek, vypočítaná na základě koeficientů podle konkrétního využití a vlastnictví nemovitosti. Podlahová plocha zahrnuje výměru zapsanou v katastru nebo odpovídající skutečnému stavu.

Od toho se poté odvíjí i sazba daně, která se u zdanitelných staveb a jednotek stanovuje v závislosti na druhu a využití nemovitosti. Základní sazba daně se pohybuje od 2 Kč/m² zastavěné plochy u obytných domů a staveb pro rodinnou rekreaci až po 10 Kč/m² u staveb využívaných k podnikatelské činnosti v průmyslu. Pro ostatní stavby, například garáže nebo stavby pro zemědělské účely, platí sazba 2 až 5 Kč/m². U zdanitelných jednotek, například bytů nebo nebytových prostor, činí sazba daně 2 Kč/m² upravené podlahové plochy. V případě, že jednotka slouží pro podnikatelskou činnost, se sazba zvyšuje na 10 Kč/m². (Zákon č. 338/1992 Sb., 1992)

2.1.4 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty (dále jen „DPH“) je klíčovou nepřímou daní, která je v ČR uplatňována od roku 1993. Od května 2004 ji reguluje zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (dále jen „ZodPH“). Podle Smržové Hrubé a Kuše (2020) „*DPH je nepřímou, univerzální, obligatorní, ústřední, objektovou, neutrální, neúčelovou a sazbovou daní.*“

Základní princip spočívá v tom, že ji odvádí jiný subjekt než ten, kdo ji ve skutečnosti nese jako konečný daňový poplatník. Tato daň se vztahuje na všechny podnikatelské činnosti a vytváří jednotné podmínky pro všechny formy podnikání. Konečný spotřebitel nese celkové daňové zatížení v ceně zboží nebo služeb. Registrovaní plátcí DPH si při splnění zákonem stanovených podmínek mohou odečíst daň zaplacenou při nákupu od své daňové povinnosti. Tedy plátce odvádí pouze rozdíl mezi daní na výstupu a daní na vstupu. Tento systém zajišťuje, že DPH je efektivně přenášena na posledního odběratele. DPH se uplatňuje také při dovozu, a to jak u podnikatelských subjektů, tak u ostatních PO a FO, pokud hodnota dováženého zboží překročí zákonem stanovený limit. Klíčovou roli v tomto systému hraje daňový doklad, který je nezbytný pro odvod nebo odpočet daně a následné podání daňového přiznání. Daňový systém

zároveň nutí všechny subjekty k pečlivému vedení dokumentace o svých daňových povinnostech a odpočtech. (Hrubá Smržová, a další, 2020)

Plátce DPH je osoba FO nebo PO, která má povinnost odvádět DPH za uskutečněná zdanitelná plnění. V českém daňovém systému je registrace plátce DPH podmíněna především výší obrátu a typem prováděné činnosti. Rozlišujeme tedy povinné plátce a dobrovolné plátce. Povinným plátcem DPH se stává každý podnikatel, jehož obrat za posledních nepřetržitě po sobě jdoucích 12 měsíců přesáhne stanovenou hranici 2 000 000 Kč. Jakmile tuto hranici překročí, musí se zaregistrovat jako plátce DPH nejpozději do 15 dní následujícího měsíce po měsíci, ve kterém byl překročený obrat. Po registraci je povinen pravidelně podávat daňová přiznání a kontrolní hlášení. Dobrovolný plátce DPH může být i podnikatel, jehož obrat nedosahuje hranice 2 000 000 Kč. Tento režim je výhodný zejména pro ty, kteří mají vysoké náklady na pořízení zboží nebo služeb s DPH, protože mohou nárokovat odpočet DPH na vstupu. Dobrovolná registrace je také výhodná pro firmy, které obchodují s jinými plátcí DPH, jelikož si tím udržují konkurenceschopnost. Podnikatel, který se rozhodne pro registraci k DPH, musí tento status zachovávat alespoň 3 roky.

Předmětem DPH jsou všechna zdanitelná plnění, ať už za úplatu, nebo bezúplatně, včetně dovozu zboží. Zdanitelné plnění zahrnuje dodání zboží, poskytování služeb a pořízení zboží z jiného členského státu. Některá plnění mohou být od daně osvobozena, to znamená, že konkrétní příjmy nebo transakce nejsou zdanitelné, tedy dani nepodléhají. Osvobození existuje dvojího druhu a to osvobození bez nároku na odpočet upravené v § 51 ZoDPH a osvobození s nárokem na odpočet upraveno v § 63 ZoDPH. Mezi běžné příklady osvobození podle § 51 patří např. zdravotní a sociální služby, školství nebo některé finanční služby. Co se týče § 63, ten osvobouzuje například dodání či pořízení zboží z jiného členského státu, vývoz zboží nebo přepravu osob. (Hrubá Smržová, a další, 2020)

Pro DPH základ daně zahrnuje veškeré částky, které plátce obdržel či obdrží jako úplatu za uskutečnitelná zdanitelná plnění. Daň se vypočítává jako součin základu daně a příslušné sazby. V ČR je základní sazba DPH 21 %, přičemž existuje i snížená sazba 12 %. Cena včetně DPH se určuje jako součet základu daně a vypočtené daně. Výpočet a odvod daně jsou povinné v přesně stanovených lhůtách.

Podání daňového přiznání je povinností každého plátce daně, který musí vykázat své příjmy a výdaje za určité období (měsíční, čtvrtletní) a následně vypočítat a zaplatit příslušnou daň. Daňové přiznání se podává ve formuláři stanoveném Ministerstvem financí a to ve lhůtě

do 25. dne následujícího měsíce po skončení zdaňovacího období (měsíce či čtvrtletí) elektronicky. Při zpožděném podání mohou být uloženy pokuty nebo úroky z prodlení.

Kromě povinnosti podání daňového přiznání existuje povinnost podat i kontrolní hlášení. To je specifické pouze pro plátce DPH a jde o nástroj, kterým se finanční úřady snaží zjednodušit a zefektivnit kontrolu správnosti a pravdivosti vykázaných daňových přiznání. Hlášení obsahuje podrobnosti o uskutečněných zdanitelných plněních a o přijatých plněních, které podléhají DPH. Toto hlášení je třeba podávat pravidelně do 25. dne následujícího měsíce po skončení zdaňovacího období. Na rozdíl od daňového přiznání k DPH zde neexistuje liberační doba. V kontrolním hlášení se vykazují všechny faktury za dané období, které podnikatel vystavil nebo přijal, včetně identifikace obchodních partnerů, částek a datumu transakce. (Zákon č. 235/2004 Sb., 2004)

2.2 Poplatky

Poplatky jsou významným zdrojem příjmů obcí, které jim umožňují financovat místní služby a regulovat určité aktivity na svém území. Definice poplatků se v literatuře liší, a proto si v této kapitole poplatky přiblížíme prostřednictvím jejich charakteristických znaků. Na základě právní úpravy DŘ mají několik znaků, které lze rozdělit na obligatorní a fakultativní. Zatímco obligatorní znaky musí splňovat každý poplatek, fakultativní mohou, ale nemusí být přítomny, přičemž jejich výskyt závisí na konkrétní úpravě poplatku.

Mezi základní neboli obligatorní znaky patří peněžitá forma, kterou nelze nahradit nepeněžitým plněním, a zákonný základ, tedy nutnost stanovení poplatku na základě právních předpisů. Dále nenávratnost, tedy jednou zaplacené částky se nevrací či nedobrovolnost, což znamená, že jejich placení je povinné při splnění zákonných podmínek a kromě toho ekvivalence jinak řečeno spojení s protiplněním od veřejné moci. Jedním z dalších znaků je nesankčnost, tedy poplatky nepředstavují trest, a v neposlední řadě jejich správa je prováděna státem nebo jinými veřejnoprávními subjekty.

Fakultativní znaky poplatků zahrnují například účelovost, kdy jsou výnosy často určeny na konkrétní činnost, nebo pravidelnost, což znamená, že se poplatky často opakují ve stanovených intervalech. Poplatky bývají rovněž plánované, tedy zahrnuté v rozpočtových příjmech veřejných rozpočtů, a obvykle přispívají k jejich pravidelnému přírůstku. (Boháč, 2013)

Podle Hrubé Smržové a Mrkývky (2020, str. 407) „Poplatky lze rozdělit do čtyř základních skupin: *místní poplatky, správní poplatky, soudní poplatky a zvláštní dávky*

poplatkového charakteru; jde například o poplatky spojené s užíváním pozemních komunikací nebo ekologické poplatky vázané na ochranu životního prostředí. “Pro potřebu této bakalářské práce budou podrobněji rozebrány správní a místní poplatky, protože úzce souvisejí s daným tématem.

2.2.1 Správní poplatky

Správní poplatky mají charakter veřejných příjmů, které jsou přímo zahrnuty do rozpočtů spravujících orgánů. Jsou regulovány zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích (dále jen „ZoSP“). Tyto poplatky jsou vybírány za úkony správních orgánů, které poskytují specifické služby občanům nebo organizacím, například při vydávání úředních dokumentů či povolení. Zákon tedy stanovuje seznam úkonů, které jsou předmětem poplatků, přičemž úkony zahájené z úřední povinnosti nejsou obvykle zpoplatněny. Sazby poplatků jsou pevně stanoveny zákonem v tzv. sazebníku, uvedeném v příloze ZoSP. Poplatníkem je zpravidla osoba, která žádá o daný úkon, a poplatky jsou obvykle splatné při podání žádosti nebo před provedením úkonu.

Jedním z klíčových principů správních poplatků je jejich zákonnost. Správní úřady jsou odpovědné za vybírání poplatků, přičemž v případě nezaplacení mohou řízení zastavit nebo odmítnout provést požadovaný úkon. Zákon rovněž stanoví možnost odvolání proti výzvě k zaplacení, čímž se zajišťuje ochrana práv poplatníka. (Zákon č. 634/2004 Sb., 2004)

2.2.2 Místní poplatky

Místní poplatky jsou upraveny zákonem č. 565 /1990 Sb., o místních poplatcích (dále jen „ZoMP“) a představují jeden z hlavních příjmů obce. Jejich zavedení je na rozhodnutí obce, tedy spadají do samostatné působnosti obce. Konkrétní druhy poplatků jsou přesně vymezeny zákonem, a tedy patří mezi ně poplatek ze psů, z pobytu, za užívání veřejného prostranství, ze vstupného, za vjezd s motorovým vozidlem do vybraných částí obce, za nakládání s komunálním odpadem nebo za zhodnocení stavebního pozemku s možností připojení na vodovod i kanalizaci.

Obce zavádějí místní poplatky prostřednictvím obecně závazné vyhlášky, jejíž schválení spadá do kompetence zastupitelstva obce. V těchto vyhláškách mohou stanovit podrobnosti, jako jsou sazby, podmínky vzniku a zániku poplatkové povinnosti, lhůty pro splnění ohlašovací povinnosti, splatnost či případné úlevy a osvobození. Přitom však musí respektovat pravidla daná zákonem.

Řízení o místních poplatcích vykonává obecní úřad v rámci přenesené působnosti. Místní poplatky plný dvě hlavní funkce fiskální, která zajišťuje příjem do obecního rozpočtu a regulační díky níž může obec ovlivňovat určité činnosti. Například poplatkem za psy lze regulovat jejich počet, nebo poplatkem za vjezd motorových vozidel do vybraných částí obce lze snížit provoz v centru obce. (Hrubá Smržová, a další, 2020)

Poplatek ze psů

Poplatek ze psů patří mezi nejběžnější místní poplatky, které obce vybírají. Tento poplatek má dlouhou historii, ale jeho výnosy nejsou příliš vysoké a v některých případech vykazují klesající tendenci. Tato situace souvisí se změnou pohledu obcí, které začaly chápat poplatek především jako nástroj pro regulaci počtu psů a udržování čistoty veřejného prostranství namísto finančního výnosu. Výnosy z poplatku jsou využívány na nákup čistící techniky, instalaci odpadkových košů a sáčků na psí exkrementy, stejně jako na vybudování prostorů pro volný pohyb psů.

Podle ZoMP je poplatníkem poplatku ze psů držitel psa. Předmětem poplatku jsou psi starší tří měsíců, což reflektuje nejen právní předpisy, ale i běžnou praxi, kdy jsou štěňata odstavována od matky a přecházejí k novým majitelům.

Základní sazba poplatku činí maximálně 1 500 Kč za rok za jednoho psa. Pokud má domácnost více psů, může být za každého dalšího psa stanovena zvýšená sazba poplatku. V praxi je však běžné, že obce tuto úpravu aplikují pouze na první zvíře v domácnosti a za další psy není poplatek zvyšován. Sníženou sazbu mohou mít držitelé čipovaných psů nebo osoby, které pobírají invalidní, starobní, vdovský nebo sirotčí důchod. Zákon také umožňuje osvobození od poplatku pro osoby se zdravotním postižením či pro organizace, které provozují útulky nebo cvičí psy. (Pelc, 2013) (Radvan, 2012)

Poplatek z pobytu

Poplatek z pobytu se vztahuje na osoby, které pobývají v obci, kde nemají trvalý pobyt. Tento poplatek se vztahuje na úplatný pobyt, který trvá maximálně 60 po sobě jdoucích kalendářních dnů u jednotlivého poskytovatele pobytu. Existují však výjimky, kdy tento poplatek není uplatněn, například pokud je pobyt omezený na základě zákona, nebo pokud jde o pobyt ve zdravotnických zařízeních poskytujících lůžkovou péči, pokud je tento pobyt hrazen veřejným zdravotním pojištěním.

V některých případech může být osoba od poplatku z pobytu osvobozena. Osvobozeny jsou například osoby se zdravotním postižením, jako jsou nevidomí nebo držitelé průkazu

ZTP/P, osoby mladší 18 let, hospitalizované osoby v některých zdravotnických zařízeních nebo osoby, které pečují o děti na zotavovacích akcích. Dále se osvobození vztahuje na osoby vykonávající sezónní práci nebo ty, které pobývají v zařízeních poskytujících sociální služby či pomoc v nouzi.

Základem poplatku z pobytu je počet započatých dnů pobytu, přičemž den začátku pobytu není započítáván. Sazba poplatku může činit maximálně 50 Kč za den pobytu. Tento poplatek je vybírán poskytovatelem úplatného pobytu, který je povinen vést evidenci o každém pobytu, včetně základních údajů o poplatníkovi, jako je jeho jméno, příjmení, adresa, datum narození a výše poplatku. (Zákon č. 565/1990 Sb., 1990)

Poplatek za užívání veřejného prostranství

Pokud FO či PO využívá veřejné prostranství obce zvláštními způsoby je povinna zaplatit tento poplatek. Za zvláštní způsoby využívání těchto prostranství se považují výkopové práce, umístění dočasných staveb a zařízení pro prodej a služby, reklamy, cirkusy, lunaparky a další atrakce, skládek, trvalé parkovací místa a kulturní či sportovní akce. Tento poplatek se nevztahuje na akce, jejichž veškerý výtěžek je věnován na charitativní nebo veřejně prospěšné účely. Osoby s průkazem ZTP nebo ZTP/P jsou od poplatku za vyhrazené parkovací místo osvobozeny. Sazba poplatku se pohybuje až do výše 10 Kč za každý započatý m² a den. Pro některé aktivity, jako je umístění prodejních nebo reklamních zařízení či lunaparků, může obec sazbu zvýšit až na deseti násobek základní částky. Dále může obec určit poplatek i ve formě paušální částky (týdenní, měsíční nebo roční). (Radvan, 2012) (Zákon č. 565/1990 Sb., 1990)

Poplatek ze vstupného

Povinnost uhradit tento poplatek mají FO i PO, které akci organizují. Poplatek ze vstupného se tedy vztahuje na příjmy z účastnických poplatků na kulturních, sportovních, prodejních nebo reklamních akcích, přičemž do základu poplatku se nezapočítává DPH, pokud je zahrnuta v ceně vstupného. Vstupným se rozumí finanční částka, kterou účastník uhradí za možnost zúčastnit se akce. Existuje zde i možnost osvobození a to v případě akcí, jejichž veškerý výtěžek směřuje na charitativní nebo veřejně prospěšné účely. Výše poplatku může činit až 20 % z celkové částky vybraného vstupného, přičemž obec se s pořadatelem může dohodnout i na paušální formě. (Pelc, 2013) (Zákon č. 565/1990 Sb., 1990)

Poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí města

Poplatek za povolení vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných částí měst se týká FO i PO, kterým bylo vydáno povolení ke vjezdu do míst, kde je tento přístup omezen dopravními

značkami. Výjimku z poplatku mají osoby trvale bydlící nebo vlastníci nemovitost v dané oblasti, jejich blízcí rodinní příslušníci, osoby využívající nemovitost k podnikání či veřejně prospěšné činnosti, a také držitelé průkazů ZTP nebo ZTP/P včetně jejich průvodců.

Stanovení poplatku se provádí na základě počtu dnů, přičemž maximální denní sazba činí 200 Kč. Obce však mohou s poplatníkem dohodnout paušální sazbu, která nahradí denní výpočet. Tento poplatek je určen především k regulaci dopravy a ochraně vybraných míst před nadměrným provozem. (Zákon č. 565/1990 Sb., 1990)

Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku s možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace

Tento poplatek představuje finanční povinnost vlastníků takovýchto pozemků a je vybírán v situacích, kdy došlo k navýšení hodnoty pozemku díky možnosti připojení na infrastrukturu vybudovanou obcí. Pokud má pozemek více vlastníků, zodpovídají za jeho uhrazení společně. Výše poplatku je stanovena jako rozdíl mezi hodnotou pozemku bez připojení a hodnotou s touto možností, přičemž maximální sazba je určena obecní vyhláškou. Platbu obdrží obec, na jejímž území se pozemek nachází, přičemž vyhlášku musí vydat do kalendářního roku, kdy byla stavba zkolaudována. (Pelc, 2013) (Zákon č. 565/1990 Sb., 1990)

Poplatek za komunální odpad

System poplatků za komunální odpad stanovuje pravidla pro jejich vybírání a upravuje možnosti financování odpadového hospodářství obcí. Obce si mohou zvolit, zda zavedou poplatek za obecní systém odpadového hospodářství, nebo poplatek za odkládání odpadu z konkrétní nemovitosti. Poplatníkem může být FO přihlášená v obci tedy občan, nebo vlastník nemovitosti, který trvalý pobyt v obci nemá.

Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství je spojen s možností využívání služeb obce, jako je sběr a likvidace odpadu. Maximální výše tohoto poplatku je omezena na 1 200 Kč ročně. Tento poplatek se může snižovat v případech, kdy osoba není v obci přihlášená, nebo splňuje podmínky pro osvobození, např. pokud se nachází v zařízeních sociální péče, dětských domovech či jiných obdobných institucích. Úleva je tedy zaměřena především na osoby, které nemohou využívat obecní služby běžným způsobem.

Poplatek za odkládání odpadu z nemovitostí je navázán na skutečné množství směsného odpadu produkovaného konkrétní nemovitostí. Obce mohou stanovit sazbu až 6 Kč za kilogram nebo 1 Kč za litr odpadu, přičemž výše poplatku se vypočítává podle hmotnosti nebo objemu odpadu a počtu osob přihlášených v dané nemovitosti. Pokud v nemovitosti nikdo nebydlí, je

poplatek hrazen vlastníkem nemovitosti v plné výši podle produkovaného odpadu. Tento přístup podporuje odpovědnost při nakládání s odpady a motivuje k jejich snížení, čímž přispívá k ekologickému nakládání s odpady.

Poplatkové období je kalendářní rok, přičemž spoluvlastníci nemovitosti jsou povinni platit poplatek společně. U nemovitostí, které jsou součástí fondů, se na účely poplatků pohlíží na fond jako na jejich vlastníka. Tímto způsobem systém zajišťuje spravedlivé rozložení nákladů na nakládání s odpady. (Pelc, 2013) (Zákon č. 565/1990 Sb., 1990)

3 Charakteristika veřejné správy

Pro pochopení tématu je nezbytné si nadefinovat veřejnou správu, která je jednou z klíčových součástí moderní společnosti a státní organizace. Dá se tedy definovat jako soubor činností vykonávaných státními a místními institucemi s cílem zabezpečit veřejný zájem a poskytovat veřejné služby občanům. Zahrnuje také právní, organizační a správní struktury, jejichž prostřednictvím se realizuje výkon veřejné moci. Veřejná správa se vyznačuje neziskovým charakterem a orientací na službu veřejnosti. Z historického hlediska kořeny veřejné správy lze sledovat již ve starověkých civilizacích, jako byly Egypt nebo Mezopotámie, kde se začaly rozvíjet první formy státního aparátu. Významný rozvoj nastal během středověku, kdy se zformovaly základní prvky správy v rámci feudálních struktur. Moderní pojetí veřejné správy se začalo vytvářet s nástupem centralizovaných států v 18. a 19. století a rozvojem právního státu. Ve 20. století se veřejná správa rozvinula do podoby, jakou známe dnes, s rostoucí profesionalizací a zodpovědností vůči občanům. (Lochmannová, 2017) (Kopecký, 2021)

Jestliže se zaměříme na právní rámec veřejné správy dojdeme k závěru, že je podrobně regulována právními předpisy, které zajišťují a kontrolují její činnost v rámci zákonných mantinelů. V ČR je základem pro veřejnou správu Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR (dále jen „ÚS“) a zákony, jako je zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „SŘ“) nebo č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (dále jen „ZoO“). Tento právní rámec definuje kompetence jednotlivých správních orgánů, práva a povinnosti zaměstnanců ve veřejné správě a práva občanů vůči těmto institucím. (Kopecký, 2021)

Podle mého názoru je vhodné zmínit také její funkce, které se mohou lišit v závislosti na specifických podmínkách jednotlivých států. Mezi hlavní funkce patří zajištění bezpečnosti, regulace ekonomických procesů, ochrana životního prostředí, vzdělávání a zdravotní péče. Další funkcí je ochrana veřejného pořádku a právního státu. Veřejná správa také často realizuje projekty z oblasti sociální politiky, které mají podporovat slabší skupiny obyvatel. (Lochmannová, 2017)

Základní rozdělení veřejné správy je klíčové pro pochopení způsobu, jakým se jednotlivé úrovně správy organizují a fungují v praxi. Veřejná správa se v České republice dělí na státní správu a samosprávu, přičemž obě složky plní rozdílné funkce, přestože jejich cílem je poskytování veřejných služeb a ochrana veřejného zájmu.

Státní správa představuje část veřejné správy vykonávanou orgány státu na základě pravomocí daných zákonem. Orgány státní správy, jako jsou ministerstva, úřady či další centrální instituce, působí na celostátní úrovni a jejich hlavní funkcí je prosazování legislativních a výkonných rozhodnutí státu. Státní správa zahrnuje také územní správní orgány, které mohou mít různé pravomoci a působnosti v rámci svých oblastí. Mezi základní úkoly státní správy patří zajištění bezpečnosti, výkon soudní moci, ochrana státních hranic, kontrola ekonomických aktivit a správa veřejného majetku.

Samospráva se zaměřuje na místní a regionální úroveň, kde má určité pravomoci v samostatném rozhodování. Je rozdělena na místní samosprávu (obce) a regionální samosprávu (kraje). Obce a kraje mají zákonem vymezenou působnost, která jim umožňuje spravovat záležitosti přímo ovlivňující každodenní život občanů, například údržbu infrastruktury, školství, kulturní služby nebo sociální péči. Na rozdíl od státní správy má samospráva větší autonomii a samostatnost, což jí umožňuje pružně reagovat na konkrétní potřeby svého území. Zároveň je kontrolována státní správou, aby její činnost probíhala v souladu s právními předpisy. (Lochmannová, 2017)

3.1 Vymezení územní samosprávy a její rozdělení

Existuje mnoho způsobů, jak vymezit územní samosprávné celky. Například podle Vavrochové a Kuše (2012, str. 10) lze definovat jako „*územní jednotky státu a jako společenství občanů, kteří na příslušném území žijí. Tato společenství vykonávají veřejnou správu.*“ Nadále lze vymezit jakožto veřejnoprávní korporace. Pod tímto pojmem rozumíme právnické osoby veřejného práva, které taktéž definovala Vavrochová a Kuš (2012, str. 11) jakožto „*Právnická osoba je sdružení osob nebo majetku, která má právní subjektivitu (tedy způsobilost mít vlastní práva a povinnosti pod vlastním jménem, na vlastní zodpovědnost).*“

Česká republika je správně rozdělena na dvě úrovně územní samosprávy: základní a vyšší. Základní úroveň samosprávy představují obce, které se starají o místní záležitosti a potřeby obyvatel ve svém území. Vyšší úrovní jsou kraje, které spravují širší regionální záležitosti a zajišťují koordinaci ve větších územních celcích. (Vavrochová, a další, 2012)

Základní znaky obce

Jak již bylo zmíněno výše územní samosprávné celky jsou klíčovými prvky veřejné správy, které vykonávají samostatnou správu a rozhodování v rámci vymezeného území. Podle Vavrochové a Kuše (2012) lze identifikovat pět základních znaků územních samosprávných celků. Mezi tyto znaky patří vymezené území těchto celků, občané, kteří v nich žijí, jejich role

v rámci výkonu veřejné správy, právní osobnost územních samosprávných celků, a jejich ekonomická samostatnost.

Území je základním znakem územních samosprávných celků a tvoří klíčovou složku jejich existence a kompetencí. Územní samosprávné celky jako obce či kraje mají určitou míru nezávislosti na státní správě, avšak jejich činnost je přísně ohraničena geografickým prostorem, který jim byl zákonem svěřen. Tyto hranice jasně určují, kde platí kompetence konkrétního samosprávného celku a kde začínají odpovědnosti státu, což podporuje stabilitu a transparentnost výkonu veřejné správy. Každé území obce je tvořeno jedním nebo více katastrálními územími, které byli definovány zákonem č. 344/1992 Sb.. V současné době jsou definovány zákonem č. 256/2013 Sb., a představují uzavřenou místopisnou jednotku, která je zanesena v katastru nemovitostí. Každá oblast v ČR je pod správou některé z obcí, kromě území vojenských újezdů, které slouží k výcviku ozbrojených sil. (Vavrochová, a další, 2012) (Kopecký, 2021)

Jelikož se obec Sezemice dělí na 7 částí, je vhodné v této práci zmínit existenci možnosti měnit území dané obce a to z toho důvodu, kdyby se v budoucno chtěla určitá část obce osamostatnit. Tyto změny se řídí pravidly podle Sdělení č. 181/1999 Sb. o přijetí Evropské charty místní samosprávy, která stanoví, že jakákoli změna hranic musí být konzultována a schválena obyvatelstvem dotčené obce. (Zákony pro lidi, 1999)

Ke změnám území obcí může dojít na základě ZoO, a to několika způsoby: sloučením dvou obcí, připojením jedné obce k druhé nebo vytvořením nové obce oddělením části původní obce. Existuje zde i možnost změny, při kterých se obce neslučují, ale mění se pouze administrativní hranice v rámci stávajících územních jednotek. Ke sloučení dochází na základě dohody daných obcí, které tímto spojením zaniknou a vytvoří novou obec. Sepsaná dohoda vymezí právní předpisy a název obce, jež budou platné v nově vzniklé obci. Druhou možností je připojení jedné obce k sousední. Při tomto procesu zanikne připojovaná obec, a její území se stane součástí obce, ke které se připojila. V neposlední řadě, vznik nové obce oddělením části původní obce je podmíněn sousedstvím, alespoň se dvěma dalšími obcemi nebo jednou obcí a cizím státem a také musí tvořit souvislý územní celek. Oddělovaná část i původní obec musí mít minimálně 1 000 obyvatel. Oddělení vyžaduje souhlas nadpoloviční většiny v místním referendu, které se koná pouze v části usilující o odtržení. Po schválení v referendu je obec povinna podat návrh na oddělení krajskému úřadu, který zkontroluje splnění zákonných

podmínek. Původní obec při oddělení nezaniká, pouze se zmenší a ponechává si své jméno a sídlo. (Vavrochová, a další, 2012)

Dalším důležitým znakem každé obce jsou její občané, tedy FO s českým státním občanstvím. Obačany obce lze definovat také jako osoby s trvalým bydlištěm na jejím území. Tito občané mají rozsáhlá práva, která jim umožňují zapojit se do místní samosprávy. Ústava ČR jim garantuje právo podílet se na správě obce, ať už prostřednictvím svých zástupců, nebo přímo. Aby mohli tato práva plně uplatňovat, musí být občané starší 18 let. Mezi jejich další práva patří právo vyjadřovat se na zasedáních zastupitelstva, připomínkovat rozpočet a nahlížet do obecních dokumentů.

Třetím a typickým znakem obcí je jejich účast na správě veřejných záležitostí a výkonu veřejné správy. Obce spravují vlastní záležitosti v rámci samostatné působnosti a státní správu vykonávají v přenesené působnosti. Toto téma bude podrobněji rozebráno v následující podkapitole.

Následujícím znakem územních samosprávných celků je jejich právní status. Obce a kraje jsou právnické osoby, což znamená, že mají způsobilost vystupovat v právních vztazích a nést za ně odpovědnost. Tento status jim zajišťuje právní subjektivitu, což je schopnost jednat a být účastníky právních procesů.

Posledním z pěti základních znaků je tedy ekonomická samostatnost obcí. Ta je klíčovým předpokladem pro fungování samosprávy. ÚS, konkrétně čl. 101, odst. 3, zajišťuje obcím právo vlastnit majetek a spravovat jej podle vlastního rozpočtu. Tento princip podporuje nezávislé fungování územních samosprávných celků. (Vavrochová, a další, 2012)

3.2 Různé druhy obcí a jejich pravomoci

ZoO upravuje právní postavení všech obcí v České republice kromě hlavního města Prahy, které má svou speciální právní úpravu. Mezi jednotlivými obcemi existuje řada odlišností například v jednotlivé rozloze, počtu obyvatel, ekonomickém zázemí či v úrovni infrastruktury.

V legislativě obcí platí dva klíčové principy. Prvním z nich je jednotná právní úprava pro všechny obce, neboli princip univerzality obcí, který zaručuje rovné postavení všech obcí bez ohledu na jejich velikost, ekonomické možnosti nebo historický vývoj. Druhým principem je různorodost typů obcí, což znamená, že obce se dělí na několik kategorií s rozdílným právním

postavením, a to zejména v rozsahu výkonu státní správy a některých formálních záležitostí. (Kopecký, 2021)

V České republice je obce možné rozdělit na tyto druhy: základní obce (tzv. „vesnické“), městyse, města, statutární města a hlavní město Praha, které má specifické postavení. Městys představuje typ obce, která svou velikostí a významem stojí mezi základní obcí a městem. Status městyse může obec získat, pokud to na její návrh schválí předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády, nebo pokud tento titul používala už před 17. květnem 1954 a požádala o jeho obnovení. Město je od základní obce a městyse odlišné zejména svou velikostí, hustotou osídlení a strukturovaností zástavby, která odráží složitější sociální a profesní složení obyvatel. Města také plní širší správní, vzdělávací a kulturní funkce pro okolní oblasti. Statutární města mají zvláštní právní postavení upravené zákonem, což jim umožňuje rozčlenit své území na obvody nebo městské části, které mají své vlastní samosprávné orgány. Statutární města se pak dělí na územně členěná a ostatní statutární města. (Kopecký, 2021) (Vavrochová, a další, 2012)

3.3 Působnost obcí a jejich kompetence

Samosprávné celky v ČR plní důležitou roli v rámci veřejné správy, přičemž jejich působnost lze rozdělit na dva hlavní okruhy: samostatnou a přenesenou působnost. Tento dualismus má význam zejména z hlediska rozhodovacích pravomocí a míry autonomie územního celku, a také umožňuje efektivní rozdělení veřejných záležitostí, přičemž se klade důraz na dodržování zákonných pravidel.

V samostatné působnosti mají obce a kraje možnost rozhodovat o záležitostech, které přímo ovlivňují život jejich obyvatel. Tato oblast zahrnuje například zajištění místních služeb v oblasti bydlení, zdravotnictví, kultury, školství a dalších veřejně prospěšných oblastí. Důležitou součástí samostatné působnosti je také vydávání obecně závazných vyhlášek, které určují lokální pravidla. Podle právní úpravy mají obce při výkonu samostatné působnosti relativní samostatnost, což znamená, že stát do ní může zasáhnout pouze v případech, kdy je třeba chránit zákonnost nebo zajistit ochranu veřejného zájmu.

V rámci samostatné působnosti obcí se úkoly rozdělují na fakultativní, tedy dobrovolné a obligatorní, tedy povinné. Fakultativní úkoly poskytují obcím možnost samostatného rozhodování o tom, zda určité činnosti vykonají či nikoli. Tento typ úkolů je charakteristický právě pro samosprávu, protože zákon umožňuje obcím volbu, zda využijí své pravomoci v oblastech jako je například zavedení místních poplatků, jejich výše a druhy. Tento přístup

obcím poskytuje flexibilitu a prostor k přizpůsobení se specifickým potřebám místní komunity. Obligatoční úkoly jsou naopak stanoveny zákonem jako povinné. To znamená, že v případech, kde zákonodárce považuje určité veřejné záležitosti za zvláště významné, jsou obce povinny je zajišťovat. I když jsou tyto úkoly povinné, stále se jedná o úkoly v rámci samostatné působnosti. Obce tak musí zajistit jejich plnění, ale přitom zůstávají relativně nezávislé na státních orgánech, protože nejsou organizačně podřízeny státní správě. Zákon tak umožňuje územním celkům značnou míru samostatnosti, i když stanoví určité povinnosti. To je důležité pro udržení rovnováhy mezi státem a obcemi. (Kopecký, 2021)

Přenesená působnost však znamená, že orgány samosprávných celků vykonávají záležitosti delegované státem, čímž se stávají zástupci státu při realizaci státní správy na místní úrovni. Tento typ působnosti lze chápat jako „nepřímý výkon státní správy“, neboť jde o záležitosti, které do vlastní správy obcí a krajů běžně nepatří.

Podle čl. 105 ÚS může stát uložit výkon přenesené působnosti územním orgánům prostřednictvím zákona. Orgány územních celků tak nemají právní nárok na tuto roli, přestože jim může být přenesená působnost uložena, nebo naopak odejmuta, pokud stát zjistí její neplnění. Například ZoO umožňuje krajským úřadům dočasně pověřit vykonáváním přenesené působnosti jiný úřad, pokud obec své povinnosti v této oblasti neplní. (Kopecký, 2021) (Vavrochová, a další, 2012)

V ČR funguje přenesená působnost podle stupňovitého systému, kdy existují tři kategorie obcí podle rozsahu svěřené státní správy. První kategorii tvoří obce s běžnými obecními úřady, které vykonávají jen základní státní správu v rámci svého území. Druhou skupinu představují obce s pověřenými úřady, které mají širší okruh povinností a spravují i některé záležitosti mimo své území. Nejvyšší míru přenesené státní správy vykonávají obce s rozšířenou působností. Tyto obce řeší nejširší spektrum agendy státní správy, které vykonávají pro širší správní obvody a zajišťují komplexnější služby občanům. (Řezníčková, 2019)

3.4 Struktura orgánů obce

Územní samosprávné celky mohou svou působnost vykonávat buď přímo občany, nebo prostřednictvím svých orgánů. Jelikož mají orgány obce klíčový vliv na tvorbu, schvalování, realizaci a kontrolu obecního rozpočtu, v této kapitole budou charakterizovány a popsány jednotlivě. Právo organizovat své vnitřní struktury je označováno jako organizační výsost, kdy si celky samostatně nastavují pravidla své vnitřní a vnější organizace.

Zákonná úprava většinou vymezuje základní aspekty vnitřní struktury celku, což zahrnuje například typy orgánů, jejich vytváření, vzájemné vztahy, pravidla pro místní referenda a další postupy. ZoO definuje hlavní orgány obce jakožto zastupitelstvo, radu obce, starostu, obecní úřad a zvláštní orgány, a pokud je třeba, i komise při výkon přenesené působnosti. Dále zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii zmiňuje obecní policii jako jeden z orgánů obce. Tento systém zajišťuje samosprávným celkům možnost efektivně řídit vlastní správu s minimálními zásahy státu do jejich organizace. (Kopecký, 2021)

3.4.1 Zastupitelstvo

Zastupitelstvo obce je nejvyšším kolektivním orgánem místní samosprávy s klíčovými rozhodovacími pravomocemi, přičemž jeho členy jsou volení zástupci politických stran nebo nezávislí kandidáti. Tito zástupci, voleni na čtyřleté období v komunálních volbách, rozhodují o záležitostech spadajících do samostatné působnosti obce a zajišťují tak řízení rozvoje a fungování obce. (Kopecký, 2021)

Široké spektrum pravomocí zastupitelstva zahrnuje schvalování obecního rozpočtu, správu obecního majetku, stanovení místních poplatků, přijímání obecně závazných vyhlášek či rozhodování o vyhlášení místního referenda. Kromě rozhodovací role zastupitelstvo volí ze svých řad další klíčové orgány obce: radu, starostu a místostarostu, kteří poté plní výkonné funkce obce. (Kopecký, 2021) (Vavrochová, a další, 2012)

Činnost zastupitelstva se řídí demokratickými principy, kde každý člen má při hlasování rovnocenný hlas. Zasedání zastupitelstva jsou veřejná, což umožňuje občanům přímý přístup k informacím o obecním rozhodování. Svolává je starosta dané obce nejméně jedenkrát za tři měsíce. (Vavrochová, a další, 2012)

Počet členů zastupitelstva je stanoven ZoO a liší se podle velikosti obce a počtu obyvatel. Tento zákon zajišťuje, že menší obce mají méně členů zastupitelstva, zatímco ve větších obcích je zastoupení rozsáhlejší. Pokud zastupitelstvo obce neplní své povinnosti, například se nesejde po dobu delší než 6 měsíců nebo neplní rozhodnutí soudu o místním referendu, může být rozpuštěno rozhodnutím Ministerstva vnitra. V takovém případě ministerstvo jmenuje správce obce, který přebírá vedení a zajišťuje plnění úkolů v oblasti samostatné působnosti a dalších povinností stanovených zákonem. (Kopecký, 2021)

3.4.2 Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem, který se podílí na rozhodování v oblasti samostatné působnosti obce. Je kolektivním orgánem složeným z členů, které volí zastupitelstvo z řad

svých členů, a odpovídá za svou činnost právě tomuto orgánu. V menších obcích s méně než 15 členy zastupitelstva rada neexistuje, a tuto funkci vykonává starosta. Rada obce se schází podle potřeby a její schůze jsou neveřejné. Počet členů se stanovuje zákonem a pohybuje se od 5 do 11 osob, přičemž nesmí přesáhnout jednu třetinu celkového počtu členů zastupitelstva. K platnému usnesení je třeba souhlasu nadpoloviční většiny členů rady, přičemž o průběhu schůzí je pořizován zápis, který je k nahlédnutí všem členům zastupitelstva.

Rada obce vykonává širokou škálu úkolů v oblasti samostatné působnosti. Mezi její povinnosti patří příprava návrhů pro jednání zastupitelstva a zabezpečení plnění jeho usnesení. Rada také rozhoduje o záležitostech, které nejsou vyhrazeny zastupitelstvu obce nebo nejsou samostatně upraveny jiným způsobem. Součástí jejích pravomocí je i zajišťování hospodaření obce podle schváleného rozpočtu a řízení vnitřní organizace obecního úřadu, včetně jmenování a odvolávání vedoucích pracovníků a tajemníka. (Kopecký, 2021) (Vavrochová, a další, 2012)

3.4.3 Starosta

Starosta je hlavním představitelem obce, který ji zastupuje navenek a řídí jednání zastupitelstva a rady obce. Volí ho zastupitelstvo obce ze svých členů, a to obvykle na funkční období čtyř let. Ve své roli je starosta odpovědný právě zastupitelstvu, které ho může z funkce také odvolat. Pokud v obci není ustanoven tajemník, starosta přebírá jeho povinnosti a vykonává úkoly zaměstnavatele vůči zaměstnancům obecního úřadu. (Kopecký, 2021)

V pravomoci starosty obce podle § 103 ZoO je také pozastavení platnosti usnesení rady, pokud starosta dostal názoru, že je chybné. Následně předloží toto rozhodnutí zastupitelstvu. V případě nepřítomnosti starosty ho zastupuje místostarosta, kterého rovněž určuje zastupitelstvo. Starosta je také odpovědný za informovanost veřejnosti o dění v obci a za spolupráci s Policií ČR na udržování veřejného pořádku.

Mezi další povinnosti starosty patří zajištění přezkumu hospodaření obce, jmenování vedoucích odborů obecního úřadu, pokud není ustanovena rada, a zabezpečení výkonu přenesené působnosti v obcích bez tajemníka. Tímto způsobem starosta koordinuje chod obce jak v samostatné, tak přenesené působnosti. (Rybka, 2020)

3.4.4 Obecní úřad

Obecní úřad je orgánem územního samosprávného celku, který zajišťuje úkoly jak v oblasti samostatné působnosti, tak ve výkonu přenesené státní správy. Tento úřad tvoří starosta, místostarosta nebo místostarostové, tajemník (je-li tato funkce v obci zřízena) a další zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. V čele úřadu stojí starosta, který má nadřízenou

pozici, pokud v obci není ustanoven tajemník. Jednotlivé oblasti činnosti úřadu jsou organizovány do odborů a oddělení, jejichž zřízení a případné zrušení je v kompetenci rady obce.

V samostatné působnosti úřad plní zejména úkoly, které mu zadá zastupitelstvo nebo rada obce, a spolupracuje s výbory a komisemi. V přenesené působnosti se úřad podílí na výkonu státní správy v záležitostech vymezených zvláštními zákony. Pokud je v obci tajemník, zodpovídá za plnění úkolů úřadu jak v samostatné, tak přenesené působnosti. Tajemník vykonává povinnosti statutárního orgánu vůči zaměstnancům úřadu a účastní se zasedání zastupitelstva a rady s poradním hlasem. (Kopecký, 2021) (Vavrochová, a další, 2012)

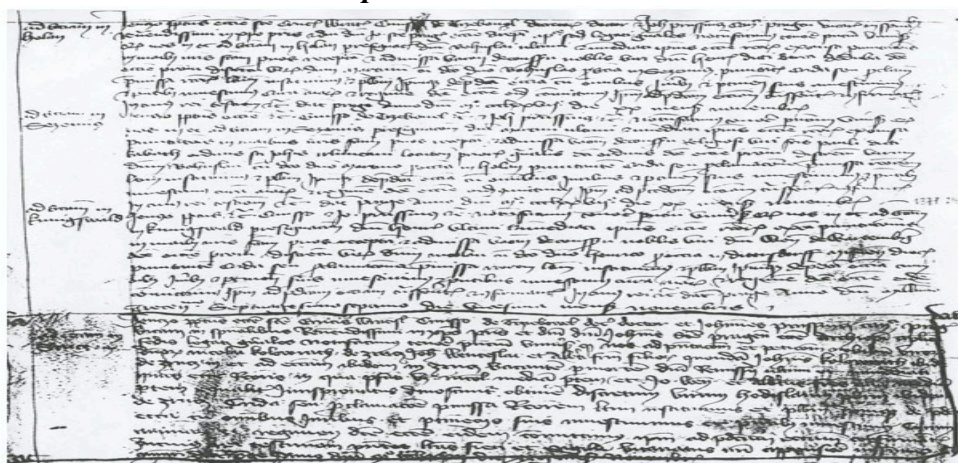
4 Sezemice

Sezemice jsou obcí situovanou přibližně 6 km severovýchodně od krajského města Pardubice, rozprostírajícím se na březích řeky Loučné. Geograficky leží Sezemice v Polabské nížině, jen 4 km jižně od výrazného krajinného útvaru, Kunětické hory. Obec zaujímá plochu kolem 22 km² a jeho nadmořská výška se pohybuje okolo 225 metrů. Administrativně spadají do Pardubického kraje a představují obec I. stupně. Správně jsou Sezemice začleněny pod obec s rozšířenou působností, kterou je statutární město Pardubice. Obec je členem Svazku obcí Loučná, který zahrnuje také sousední části Dražkov, Kladina, Lukovna, Počáply, Velké Koloděje a Veská. (Město Sezemice - Sezemice dnes, 2021)

4.1 Historie obce

Naše obec patří mezi nejstarší sídla v Pardubickém kraji. Díky poloze u řek Labe a Loučné, dříve známé jako Trstenice, bylo toto území osídleno již od dávných dob. Podél Loučné vedla významná obchodní cesta zvaná Trstenická stezka směřující na Moravu, což dokládají archeologické nálezy objevené zejména v připojených obcích, jako jsou Lukovna a Počáply. Tyto nálezy zahrnují sídliště a pohřebiště z období lužické, slezskoplatěnické a únětické kultury. Sezemice měly v minulosti významný cisterciácký klášter založený ve 13. století, jehož přesné datum a zakladatel nejsou známé, a který byl zničen během husitských válek v roce 1421. Po zániku kláštera Sezemice přešly pod správu pánů z Kunětické hory, později patřily Pernštejnům, kteří obci udělili privilegia, jako právo trhu a cla. (Město Sezemice - Historie, 2005)

Obrázek 4 - Část dokumentu s první zmínkou o Sezemicích z roku 1227

Zdroj: (Město Sezemice - Historie, 2005)

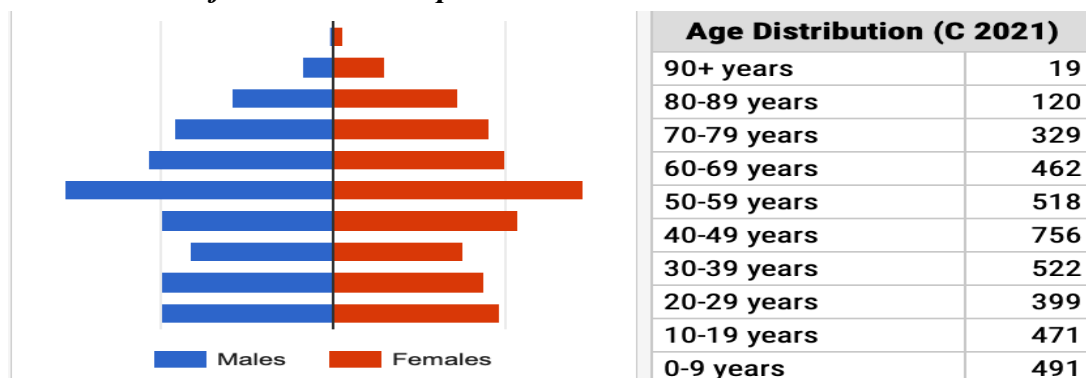
Od doby vzniku čelilo městečko mnoha katastrofám, včetně častých požárů a povodní. Také bylo několikrát vypáleno vojsky, například při vpádu Švédů v roce 1645. Navzdory těmto

zkouškám si Sezemice udržely růst a byly v roce 1834 povýšeny na město. Od poloviny 19. století se staly majetkem rakouských císařů a došlo k rozvoji místního průmyslu, včetně výroby obuvi a textilu. Ve druhé polovině 19. a na počátku 20. století se Sezemice začaly modernizovat, což zahrnovalo rozvoj infrastruktury, jako byly cesty a později zavedení železnice v blízkém okolí, které napomohly lepšímu spojení s většími městy a zvýšení obchodní výměny. První republika přinesla pokračující růst, ale druhá světová válka a poválečné období přinesly nové výzvy. Po roce 1948 znárodnění změnilo strukturu průmyslu a života ve městě. Po roce 1989 privatizace a rozvoj soukromého sektoru přinesly investice do infrastruktury a zvýšení kvality života. Dnes jsou Sezemice atraktivním místem s moderními službami, školami, sportovišti a bohatým kulturním životem. (Město Sezemice - Historie, 2005)

4.2 Demografická charakteristika Sezemice

Obec Sezemice má přibližně 4 400 obyvatel, přičemž poslední sčítání z roku 2021 ukazuje stabilní, mírný růst obyvatelstva. Obyvatelé ve věku 15–64 let tvoří přes 60 % populace, což podporuje místní ekonomiku a pracovní trh. Starší obyvatelé nad 65 let představují okolo 18 % populace, což podtrhuje potřebu rozvoje sociálních a zdravotních služeb zaměřených na seniory. Sezemice se rovněž zaměřují na podporu mladých rodin a dětí, přičemž asi 22 % populace tvoří děti a mladiství do 15 let. Na **Obrázku 5** můžeme vidět grafické a tabulkové znázornění rozdělení populace. V posledních letech bylo investováno do infrastruktury, včetně rozšíření školských zařízení a rekonstrukcí veřejných prostor, čímž se Sezemice stávají atraktivní lokalitou pro rodiny hledající kvalitní životní prostředí v blízkosti Pardubic.

Obrázek 5 - Grafické znázornění počtu mužů a žen

Zdroj: (Citypopulation, 2021)

Co se týče národnostních menšin, v Sezemici žije převážně česká populace v počtu 2 853 osob, ale obec zahrnuje i menšiny, mezi které patří Slováci, Ukrajinci a další etnické skupiny. (Citypopulation, 2021)

4.3 Organizační struktura místní správy v Sezemicích

Organizační struktura místní správy v Sezemicích je pečlivě navržena tak, aby zajišťovala efektivní správu a realizaci veřejných služeb. Zahrnuje několik klíčových orgánů, které spolupracují na řízení obce a poskytování služeb občanům. Jsou jimi zastupitelstvo, rada obce, obecní úřad či výbory a komise obce. (Město Sezemice - Samospráva, 2021)

4.3.1 Zastupitelstvo Sezemice

Zastupitelstvo obce Sezemice se skládá z 15 členů, kteří byli zvoleni v komunálních volbách v roce 2022. Tito zastupitelé reprezentují obec v období 2022–2026 a jsou odpovědní za rozhodování o zásadních otázkách, jako jsou rozpočet, územní plán, obecní vyhlášky a důležité investiční projekty. Zastupitelstvo se schází pravidelně čtyřikrát ročně, přičemž přesné termíny jsou vyhlášovány předem a jednání jsou otevřená veřejnosti. Občané tak mohou mít přímý přístup k projednávaným otázkám a získat přehled o probíhajících aktivitách a záměrech obce. Zápisy z těchto jednání jsou poté zveřejňovány ve zkrácené formě, aby občané měli přístup k přijatým rozhodnutím. Jednání zastupitelstva probíhají obvykle v sále obce na Husově náměstí, což umožňuje větší účast veřejnosti a poskytuje reprezentativní prostor pro důležitá jednání obecní samosprávy.

Zastupitelstvo má další důležitý úkol a to je volba starosty obce, místostarosty a rady obce. V současné době je starostou obce Sezemice pan Martin Staněk jehož úkolem je vedení obce navenek a vedení obecního úřadu. Jeho zástupcem je místostarosta pan Ladislav Kubizňák, který starostu zastupuje v době jeho nepřítomnosti. (Město Sezemice - Samospráva, 2021)

4.3.2 Rada obce Sezemice

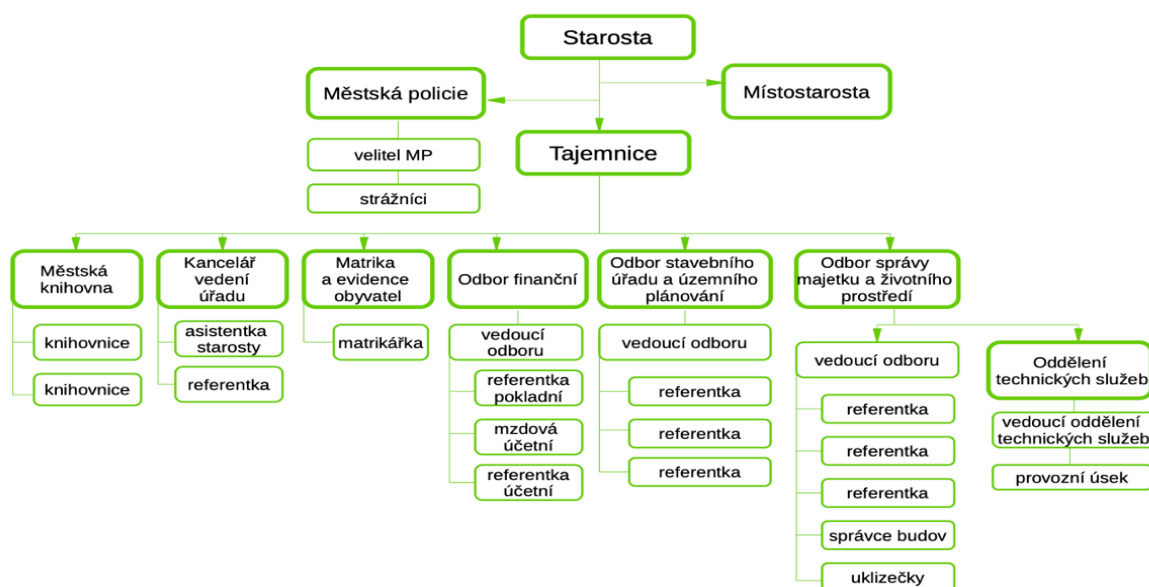
Rada obce Sezemice je výkonným orgánem, který má v současnosti pět členů. Její hlavní úlohou je zajišťovat rozhodování v samostatné působnosti obce a odpovídá zastupitelstvu za provádění konkrétních rozhodnutí. Při přenesené působnosti rozhoduje pouze v rámci pravomocí, které jsou vymezeny zákonem, zejména dle ZoO (obecní zřízení). Rada obce se schází obvykle každých čtrnáct dní, většinou v pondělí odpoledne. Jednání jsou neveřejná, a zápisy jsou vedeny a schvalovány na následujících schůzích. Součástí těchto zápisů je přehled schválených usnesení, přičemž veřejnosti jsou dostupné ve zkrácené verzi kvůli ochraně osobních údajů. Na jednání mohou být přizváni i odborníci nebo hosté, pokud to vyžadují řešená témata. Činnost rady zajišťuje kontinuitu

rozhodovacích procesů obce mezi jednotlivými zasedáními zastupitelstva a je klíčová pro operativní řízení obecních záležitostí. (Město Sezemice - Samospráva, 2021)

4.3.3 Obecní úřad Sezemice

Obecní úřad plní klíčovou roli v místní správě a poskytování veřejných služeb obyvatelům obce. Řízení tohoto úřadu zajišťují starosta a místostarosta, jejichž jména již byla představena dříve, kteří se zaměřují na strategický rozvoj a administrativu obce. Tajemník obecního úřadu tedy v podání Sezemice tajemnice Bc. Irina Rálišová dohlíží na organizaci a efektivní fungování úřadu. Úřad zahrnuje několik odborů, které se specializují na různé oblasti, jako jsou finanční správa, stavební činnost, správa majetku a sociální služby, a tak zabezpečují kompletní administrativní podporu pro místní komunitu. Jeho přesnou strukturu můžeme vidět viz. **Obrázek 6** níže. (Město Sezemice - Samospráva, 2021)

Obrázek 6 - Organizační schéma Obecního úřadu Sezemice

Zdroj: (Město Sezemice, 2019)

4.3.4 Výbory a komise obce Sezemice

Dalším důležitým prvkem jsou kontrolní orgány obce kam řadíme výbory a komise obce. Tyto výbory a komise Sezemice fungují jako zásadní poradní a kontrolní orgány. Výbory, jako finanční nebo kontrolní, pomáhají zastupitelstvu a radě při rozhodování o financích a kontrole obecních procesů. Komise se zaměřují na konkrétní témata, jako je kultura nebo životní prostředí, a přispívají k organizaci akcí i vyhodnocování návrhů od občanů, což obohacuje správu obce. (Město Sezemice - Samospráva, 2021)

5 Aktuální situace obce Sezemice v oblasti daňových a poplatkových příjmů

V této kapitole bude zanalyzován současný stav daňových a poplatkových příjmů obce Sezemice. Zaměříme se na vývoj příjmů v posledních letech, jejich strukturu a význam pro financování obecního rozpočtu. Dále identifikujeme klíčové faktory ovlivňující výběr daní a poplatků, včetně ekonomických a legislativních změn.

5.1 Analýza příjmů obce

Pro vyhodnocení finanční situace obce Sezemice je nutno rozebrat rozpočet obce na rok 2024, který detailně uvádí jednotlivé příjmové a výdajové položky. Tento rozpočet každoročně schvaluje zastupitelstvo obce na konci roku tedy v našem případě v prosinci 2023. Pokud nedojde ke schválení včas, tedy do konce roku, obec hospodaří podle pravidel rozpočtového provizoria až do jeho přijetí. Tato pravidla stanoví zastupitelstvo obce nejpozději na svém posledním zasedání v roce. Spolu s návrhem rozpočtu je doporučeno předkládat každoroční rozpočtový výhled na období 2 až 5 let. (Rok v obci, 2015)

Příjmová stránka rozpočtu obce Sezemice se skládá z několika hlavních složek, které se v průběhu roku mohou měnit. Mezi hlavní složky patří daňové příjmy, nedaňové příjmy, přijaté transfery a kapitálové příjmy. Celkové příjmy obce a jejich hlavní složky v peněžním vyjádření jsou přehledně zachyceny v **Tabulce 2**, kde můžeme vidět, že ve sloupci „*Schválený rozpočet (SR)*“ jsou uvedené částky plánované zastupitelstvem na základě předchozích let a očekávaného ekonomického vývoje v následujícím roce. Tedy pro rok 2024 rozpočet předpokládal a navrhoval celkové příjmy v hodnotě 101 401 000 Kč. Během roku dochází k úpravám rozpočtu, které se promítají do celkových příjmů, jak můžeme vyčíst ze sloupce „*Upravený rozpočet (UR)*“. Tyto změny jsou způsobeny dodatečnými příjmy, například dotací nebo naopak úpravami výdajů jako jsou například opravy komunikací, provozní nebo mzdové výdaje. Nejreálnější pohled na hospodaření obce pak ukazuje sloupec „*Skutečnost*“, který obsahuje konečné hodnoty dosažených příjmů, což pro rok 2024 znamená celkovou částku 126 981 619,21 Kč. V posledním sloupci je uvedeno „*Plnění v % z UR*“, které znázorňuje do jaké míry skutečnost naplnila upravený rozpočet v průběhu roku. Díky tomu lze konstatovat, že Sezemice si vedly pozitivně, jelikož skutečné příjmy překročily upravený rozpočet o 12 %.

Tabulka 2 - Příjmy v Sezemicích v roce 2024 (v mil. Kč)

2024				
Kategorie příjmů	Schválený R (SR)	Upravený R (UR)	Skutečnost	Plnění v % z UR
Daňové příjmy	88 132 300,00	90 374 300,00	102 038 189,09	112,91 %
Nedaňové příjmy	8 336 000,00	12 007 000,00	14 757 682,92	122,91 %
Přijaté transfery	4 432 700,00	9 923 700,00	10 123 347,20	102,01 %
Kapitálové příjmy	500 000,00	500 000,00	62 400,00	12,48 %
Celkem	101 401 000,00	112 805 000,00	126 981 619,21	112,57 %

Zdroj: vlastní zpracování dle Rozpočet a hospodaření města Sezemice (2024)

Pro lepší přehled nyní porovnáme příjmy s rokem 2023. To nám interpretuje **Tabulka 3**, z níž vyplývá, že celkové příjmy v roce 2023 dosáhly částky 136 993 472,96 Kč, což je přibližně o 10 mil. korun více než v roce 2024. Nejvýraznější rozdíl je patrný u kapitálových příjmů, které byly v roce 2023 podstatně vyšší. Pokles v roce 2024 naznačuje, že v předchozím roce obec získala vysoké jednorázové příjmy z prodeje pozemku. Naopak pozitivním ukazatelem je růst nedaňových a daňových příjmů, což svědčí o stabilní ekonomické situaci obce.

Tabulka 3 - Příjmy v Sezemicích v roce 2023 (v mil. Kč)

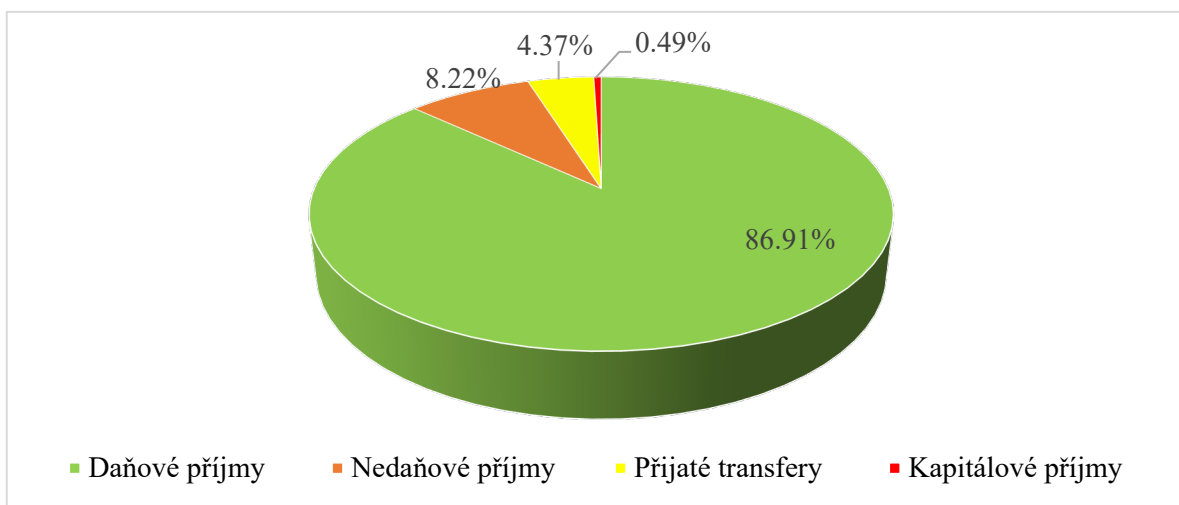
2023				
Kategorie příjmů	Schválený R (SR)	Upravený R (UR)	Skutečnost	Plnění v % z UR
Daňové příjmy	81 247 000,00	90 712 000,00	99 609 310,95	109,81 %
Nedaňové příjmy	8 006 000,00	9 425 700,00	10 081 786,15	106,96 %
Přijaté transfery	13 233 200,00	17 930 200,00	17 547 580,86	97,87 %
Kapitálové příjmy	500 000,00	9 760 000,00	9 754 795,00	99,95 %
Celkem	102 976 200,00	127 827 900,00	136 993 472,96	107,17 %

Zdroj: vlastní zpracování dle Rozpočet a hospodaření města Sezemice (2024)

Pokud se podrobněji zaměříme na podíl jednotlivých složek příjmů na celkových příjmech ať už jde o schválené či skutečné částky, tak tuto skutečnost nám názorně odrážejí **Grafy 1 a 2** uvedené níže. Oba grafy potvrzují, že pro obec Sezemice představují daňové příjmy největší složku celkových příjmů, přičemž u schváleného rozpočtu tvoří 86,91 %, zatímco ve skutečnosti jejich podíl činí 80,36 %. Naproti tomu nejmenší sloužkou příjmů jsou kapitálové

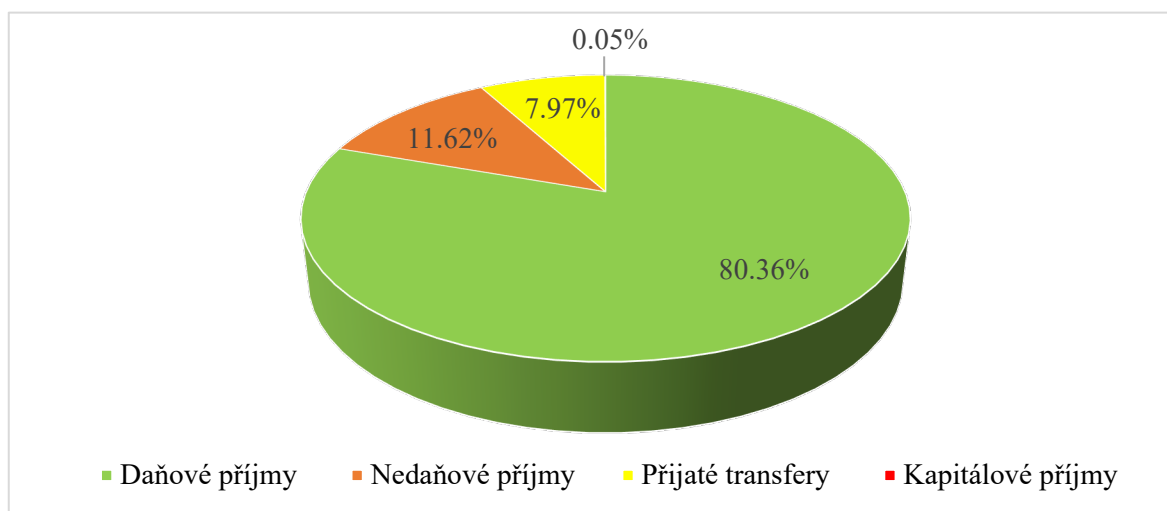
příjmy, které v obou případech nepřesahují ani 1 % celkových příjmů. Je to způsobeno tím, že prodeje dlouhodobého majetku a pozemků nedosáhli očekávaného objemu.

Z hlediska složky nedaňových příjmů lze pozorovat jejich nárůst ve skutečných příjmech oproti schválenému rozpočtu, a to z původních 8,22 % na 11,62 %. Tento rozdíl souvisel s vyššími příjmy z pronájmu bytů a nebytových prostor ve vlastnictví obce, pronájmu pozemků a movitých věcí, jakož i s příjmy za věcná břemena. Současně došlo i k navýšení podílu přijatých transferů, což souviselo s dodatečně získanými dotacemi například na volby do Evropského Parlamentu či krajské volby.

Graf 1 - Podíl jednotlivých složek na celkových schválených příjmech v roce 2024

Zdroj: vlastní zpracování dle MONITOR (2024)

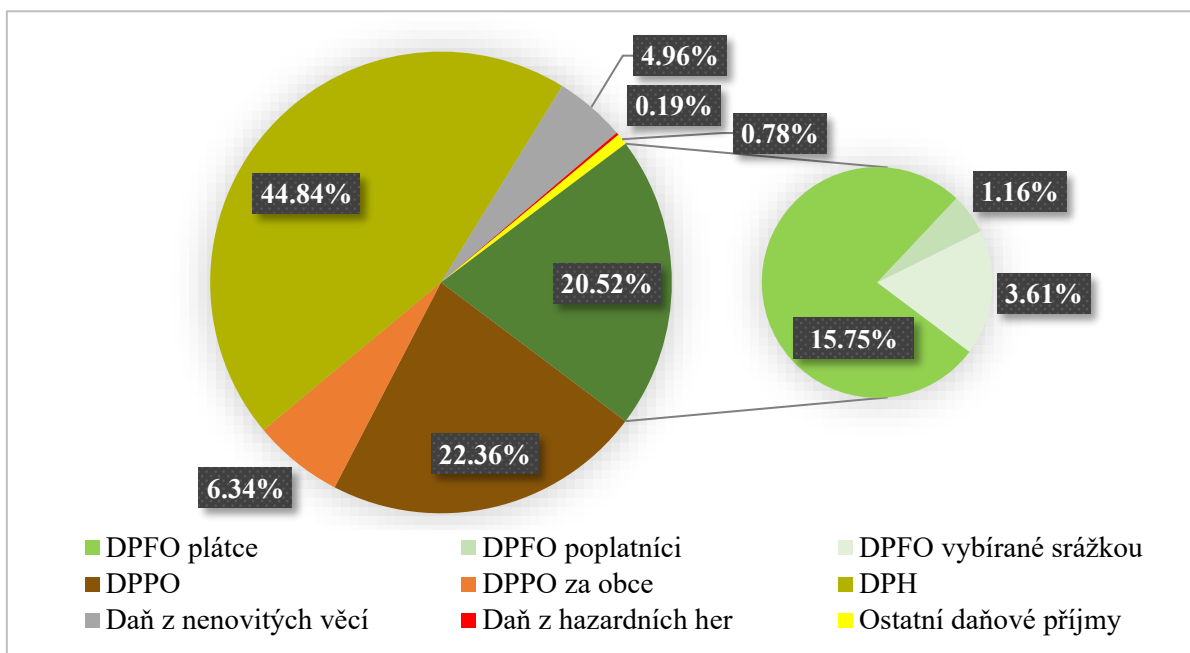

Graf 2 - Podíl jednotlivých složek na celkových skutečných příjmech v roce 2024

Zdroj: vlastní zpracování dle MONITOR (2024)

5.1.1 Daňové příjmy Sezemic v roce 2024

Daňové příjmy Sezemic představují největší zdroj financování obecního rozpočtu a zajišťují stabilitu hospodaření obce. Jak již bylo zmíněno výše, v rámci těchto příjmů rozlišujeme dvě hlavní kategorie: sdílené daňové příjmy, jejichž výnosy jsou rozdělovány mezi státní rozpočet a rozpočty obcí, a svěřené daňové příjmy, které náleží výhradně obci Sezemice. Z **Grafu 3** níže je patrné, že v roce 2024 tvoří největší podíl na celkových daňových příjmech, a zároveň i na celkových příjmech obce Sezemice, sdílené daně. Mezi nimi dominuje DPH, která se podílí téměř polovinou na celkových daňových příjmech obce. Významné zastoupení měli rovněž DPFO a DPFO, jejichž podíl se pohybuje přibližně na stejné úrovni, okolo 20 % a více. Naopak svěřené daně představují pouze menší část daňových příjmů, konkrétně okolo 6 %, a jejich význam je v rámci celkové struktury příjmů obce v roce 2024 výrazně nižší.

Graf 3 - Struktura daňových příjmů v Sezemicích v roce 2024

Zdroj: vlastní zpracování dle Rozpočet a hospodaření města Sezemice (2024)

DPH tvořila v roce 2024 zásadní pilíř daňových příjmů obce Sezemice. Na posledním zasedání zastupitelstva v roce 2023 byla v rozpočtu obce na rok 2024, schválena částka ve výši 40 321 800 Kč. Rozpočtové údaje zůstaly v průběhu roku beze změny, což potvrzuje i **Tabulka 4**. Ta zároveň zachycuje i vývoj příjmů z DPH v jednotlivých čtvrtletích. Jak je zřejmé již v prvním čtvrtletí byly příjmy výrazné, avšak v následujících obdobích dále rostly. V posledním čtvrtletí dokonce příjmy z DPH přesáhly původně plánovaný rozpočet a dosáhly konečné výše 44 140 693,81 Kč.

Tabulka 4 - Vývoj příjmů z DPH v Sezemicích za rok 2024

DPH				
Čtvrtletí	Schválený R (SR)	Upravený R (UR)	Od počátku roku	Čtvrtletní změna
1. čtvrtletí	40 321 800,00	40 321 800,00	10 691 487,29	0,00
2. čtvrtletí			20 904 732,90	10 213 245,61
3. čtvrtletí			31 998 926,96	11 094 194,06
4. čtvrtletí			44 140 693,81	12 141 766,85

Zdroj: vlastní zpracování dle Rozpočet a hospodaření města Sezemice (2024)

Další stabilní složkou daňových příjmů obce Sezemice je DPFO, jejíž výběr se řídí ZoDP. Následující **Tabulka 5** nám popisuje 3 typy této daně, rozdělené podle příslušných paragrafů ZoDP. Největší podíl představuje DPFO placená plátcem, tedy příjmy ze závislé činnosti podle § 6 ZoDP. V roce 2024 byla plánována ve výši 13 664 000 Kč, nicméně v druhé polovině roku výrazně vzrostla a dosáhla konečné výše 15 505 808,85 Kč. Druhý typ, DPFO placená poplatníky dle § 7 ZoDP, zahrnuje příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. Její výše, ale také překonala stanovený rozpočet. Posledním typem je DPFO vybíraná srážkou podle § 36 ZoDP, který tvoří druhou největší část celkového výběru této daně.

Tabulka 5 - Vývoj příjmů z DPFO v Sezemicích za rok 2024

DPFO				
DRUH DANĚ	Schválený R (SR)	Upravený R (UR)	Od počátku roku	
			1. půlrok	2. půlrok
DPFO plátce - § 6	13 664 000,00	13 664 000,00	7 123 516,49	15 505 808,85
DPFO poplatníci - § 7	945 000,00	945 000,00	211 533,92	1 142 404,83
DPFO vybírané srážkou podle zvláštní sazby - § 36	2 506 500,00	2 506 000,00	1 566 467,03	3 551 290,68

Zdroj: vlastní zpracování dle Rozpočet a hospodaření města Sezemice (2024)

Do rozpočtu obce Sezemice přispívá rovněž DPPO, jejíž vývoj je zaznamenán v **Tabulce 6**. Tato daň zahrnuje jednak výnos z daně samotné, který nalezneme v řádku „DPPO“, tak i částku připadající obci jako podíl z daně za obce, podle § 4 odst. 1 písm. g) ZoRUD. Tu vidíme v řádku s názvem „DPPO za obce“. V roce 2024 příjmy z DPPO rozpočet přesáhly a skončily na výši 22 012 737,93 Kč.

Tabulka 6 - Vývoj příjmů z DPPO v Sezemicích za rok 2024

DPPO				
DRUH DANĚ	Schválený R (SR)	Upravený R (UR)	Od počátku roku	
			1. půlrok	2. půlrok
DPPO	20 619 000,00	20 619 000,00	8 625 270,16	22 012 737,92
DPPO za obec	4 000 000,00	6 242 000,00	6 241 880,00	6 241 880,00

Zdroj: vlastní zpracování dle Rozpočet a hospodaření města Sezemice (2024)

Daň z nemovitých věcí je místní daň, kterou platí vlastníci nemovitostí na základě jejich hodnoty. Obce mohou upravit výši této daně stanovením místních koeficientů. Obec Sezemice přijala obecně závaznou vyhlášku č. 1/2024, která stanovuje koeficienty pro výpočet daně z nemovitých věcí. Koeficient je stanoven na 1,2 a vztahuje se na všechny nemovité věci na území daného katastrálního území. Místní koeficient pro rekreační budovy a zdanitelné stavby, zdanitelné jednotky pro podnikání v průmyslu, stavebnictví atd. je stanoven na 1,5. Příjmový vývoj z této daně ukazuje **Tabulka 7**. Ta nadále ukazuje i výnos z daně z hazardních her.

Tabulka 7 - Vývoj příjmů ze svěřených daní v Sezemicích za rok 2024

DZNV a DZHH				
DRUH DANĚ	Schválený R (SR)	Upravený R (UR)	Od počátku roku	
			1. půlrok	2. půlrok
Daň z nemovitých věcí	2 250 000,00	2 250 000,00	3 064 180,69	4 887 268,26
Daň z hazardních her	200 000,00	200 000,00	181 067,67	182 871,22

Zdroj: vlastní zpracování dle Rozpočet a hospodaření města Sezemice (2024)

5.1.2 Poplatkové příjmy Sezemic v roce 2024

Obec Sezemice získává část svých příjmů také z vlastních příjmů, mezi které patří i poplatky, jak místní tak správní. Tyto příjmy tvoří důležitou součást daňových příjmů a slouží k financování veřejných služeb a chodu úřadu. Poplatková politika obce Sezemice je popsána níže se zaměřením na její právní rámec a hospodářský přínos pro obecní rozpočet.

Místní poplatky, které podléhají zákonné úpravě a jejichž správa spadá pod finanční odbor obecního úřadu Sezemice. Jednotlivé sazby stanovuje obec obecně závaznou vyhláškou. Přehled jejich vývoje včetně schváleného a upraveného rozpočtu je uveden v **Tabulce 8**.

Tabulka 8 - Vývoj příjmů z místních poplatků v Sezemicích za rok 2024

MÍSTNÍ POPLATKY				
DRUH POPLATKU	Schválený R (SR)	Upravený R (UR)	Od počátku roku	
			1. půlrok	2. půlrok
Poplatek ze psů	132 000,00	132 000,00	117 377,00	119 629,00
Poplatek za užívání veřejného prostranství	40 000,00	40 000,00	3 260,00	33 094,00
Poplatek za vstupné	4 000,00	4 000,00	0,00	600,00
Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství	2 960 000,00	2 960 000,00	2 835 243,00	2 974 090,55
Poplatek za odnětí pozemku	0,00	0,00	3 447,75	3 619,47
Ostatní poplatkové příjmy	40 000,00	40 000,00	0,00	3 420,05

Zdroj: vlastní zpracování dle Rozpočet a hospodaření města Sezemice (2024)

Jedním z nejrozšířenějších místních poplatků je poplatek za obecní systém odpadového hospodářství, který se v Sezemicích vztahuje na každou FO přihlášenou k trvalému pobytu v obci, a také za stavbu k individuální rekreaci, byt nebo rodinný dům, ve kterém není hlášena k pobytu žádná FO. Jeho výše činí 800 Kč na osobu za rok, a tvoří nejvýznamější část poplatkových příjmů obce.

Významným příjmem je také poplatek ze psů. Základní sazba v Sezemicích činí 200 Kč ročně za jednoho psa v rodinném domě, v případě dalších psů pak 250 Kč za každého. U obyvatel bytových domů se sazba zvyšuje, za jednoho psa je stanovena na 400 Kč, každý další pes pak podléhá částce 600 Kč. Senioři nad 65 let mají příznivější sazby, a to 100 Kč ročně.

Další vybíranou položkou v Sezemicích je poplatek za užívání veřejného prostranství, který se uplatňuje např. na umístění stánků, kontejnerů nebo reklamních zařízení. Sazba se vztahuje na každý i částečně využitý m² a na každý den, kdy je užívání realizováno. Např. za umístění dočasných staveb pro poskytování služeb činí 10 Kč. **Tabulka 8** ukazuje, že skutečný příjem z tohoto poplatku zaostal za předpokládanou částkou uvedenou ve schváleném rozpočtu. Finální příjem z tohoto poplatku činil 33 094 Kč.

V menší míře Sezemice vybírají také poplatek za vstupné u kulturních a společenských akcí. V obci Sezemice ho lze určit buď jako procentuální podíl z celkové vybrané částky nebo případně lze po vzájemné dohodě s poplatníkem stanovit pevnou paušální částku. Pro nároznější představu, sazba poplatku za kulturní akci či diskotéku je stanovena buď ve výši

20 % z celkového výnosu nebo formou paušálu ve výši 1 000 Kč. Dalším příjmem, který nedosahuje takového výnosového objemu, je poplatek za odnětí pozemku ze zemědělského půdního fondu, jehož výše se stanovuje individuálně dle konkrétních případů.

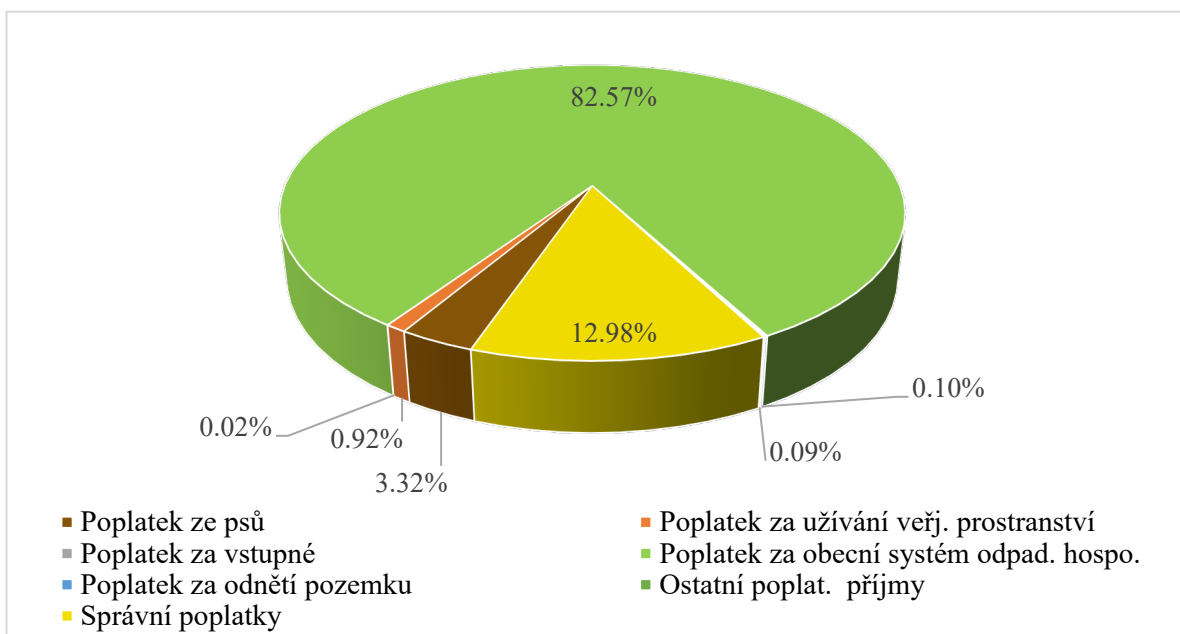
Vedle místních poplatků tvoří další stabilní složku příjmů obce správní poplatky. Ty se pojí s různými úkony obecního úřadu a jejich výše je upravema ZoSP. V rámci Sezemic se jedná o poplatky za ověření listin, vydání potvrzení o bezdlužnosti či přijetí žádosti nebo návrhu o povolení posečkaní daně, které zajišťuje Czech POINT, jako kontaktní místo VS pro snadný přístup k úředním službám. Poplatková sazba je stanovena vždy pevnou částkou například za vydání potvrzení o bezdlužnosti je 100 Kč. Přehled výše správních poplatků v Sezemicích v jednotlivých pololetí je k dispozici v příložené **Tabulce 9**. I když zaujímají menší podíl v porovnání s místními poplatky, jejich výběr je důležitým doplňkem rozpočtu obce.

Tabulka 9 - Vývoj příjmů ze správních poplatků v Sezemicích za rok 2024

SPRÁVNÍ POPLATKY				
DRUH POPLATKU	Schválený R (SR)	Upravený R (UR)	Od počátku roku	
			1. půlrok	2. půlrok
Správní poplatky	450 000,00	450 000,00	217 630,00	467 628,83

Zdroj: vlastní zpracování dle Rozpočet a hospodaření města Sezemice (2024)

Pro ucelenější přehled a celkové shrnutí poplatkových příjmů obce Sezemice lze využít koláčový **Graf 4**, který znázorňuje zastoupení jednotlivých druhů poplatků v rámci rozpočtu.

Graf 4 - Struktura poplatkových příjmů v Sezemicích v roce 2024

Zdroj: vlastní zpracování dle Rozpočet a hospodaření města Sezemice (2024)

5.2 Hodnocení efektivity výběru a správy příjmů

Efektivní výběr a správa příjmů jsou pro obec Sezemice zásadními prvky zajišťujícími její finanční stabilitu a schopnost poskytovat kvalitní veřejné služby. Jedná se o proces, který není pouze o samostatném zajištění peněžních prostředků, ale také o systematické, administrativní a organizační činnosti, které tento výběr doprovázejí. Do celého mechanismu je zapojeno několik úrovní organizační struktury obecního úřadu, přičemž klíčovou roli zde sehrává finanční odbor, konkrétně jeho oddělení místních a správních poplatků.

Toto oddělení má na starost nejen samostatné evidování poplatníků, ale také jejich informování, správné výpočty poplatků dle platných obecně závazných vyhlášek a také následné sledování úhrad. Pracovníci odboru zajišťují každodenní kontak s občany, připravují podklady k výzvám k úhradě, zajišťují administraci výběru hotovostních plateb, a v případě prodlení zahajují vymáhací řízení. Tato činnost vyžaduje pečlivou evidenci, precizní orientaci v legislativních předpisech a schopnost operativně řešit různé životní situace jednotlivých poplatníků.

Občané Sezemic mají při úhradě místních poplatků k dispozici několik způsobů platby, které se snaží přizpůsobit různým preferencím. Nejčastěji využívají bezhotovostní převod na účet obce, přičemž každé platbě přísluší specifický variabilní symbol podle typu poplatku. Další možností je osobní platba v hotovosti na pokladně obecního úřadu, případně lze využít i klasickou poštovní složenku. Informace o jednotlivých způsobech platby jsou přehledně uvedeny na webových stránkách obce. Tento systém se uplatňuje nejen při platbě za místní poplatky, ale také při úhradě nájemného za obecní prostory, správních poplatků nebo uložených pokut. Co se týče sdílených daní, přibližně 24 % z jejich celostátního výnosu je přerozdělováno mezi obce. Obec Sezemice získává svou část prostřednictvím pravidelných měsíčních převodů ze státního rozpočtu.

Lze říci, že současný systém správy příjmů v Sezemicích je funkční a stabilní, avšak jeho podoba stále vychází z tradičního modelu, který by bylo možné v některých aspektech pozvolna přizpůsobovat měnícím se potřebám obyvatel. S ohledem na rostoucí počet občanů, kteří preferují digitální komunikaci, by se do budoucna dalo uvažovat o rozšíření online možností, např. o větší míru samoobslužných funkcí nebo o připomínání termínů plateb elektronickou cestou. Je však zřejmé, že ne všechny úřední agendy lze plně přenést do digitálního prostředí a že určitá osobní návaznost a dostupnost úřadu zůstává i nadále důležitou součástí systému.

Zároveň je potřeba brát ohled i na skupinu obyvatel, která naopak s moderními technologiemi nepracuje tak běžně, především na seniory. Pro ně může být orientace v online prostředí složitější, a proto by se jako užitečné opatření nabízelo pravidelné zařazování důležitých informací o poplatcích, termínech plateb či otevírací době úřadu do tištěné podoby, např. prostřednictvím Sezemických novin, které vycházejí každý druhý měsíc v roce. Takový krok by mohl významně přispět k lepší informovanosti této části veřejnosti a zajistit, aby měl každý občan bez ohledu na věk či digitální dovednosti, snadný přístup k důležitým sdělením města.

Z celkového pohledu lze hodnotit správu příjmů v Sezemicích jako dobře fungující a organizačně zvládnutý systém, který plní svůj účel. Určitý prostor pro další rozvoj zde však zůstává a to především ve směru k postupné modernizaci nástrojů a lepší dostupnosti služeb pro všechny věkové i technologické skupiny obyvatel.

6 Porovnání s jinými obcemi

Pro lepší zhodnocení situace v obci Sezemice je vhodné provést srovnání s dalšími obcemi, které mají podobné charakteristiky. V této kapitole byly záměrně zvoleny obce Heřmanův Městec a Dašice. Důvodem výběru je především skutečnost, že obě tyto obce mají srovnatelnou strukturu, podobnou ekonomickou situaci a nacházejí se v relativní blízkosti Sezemic. Heřmanův Městec je obcí s obdobným počtem obyvatel a podobně jako Sezemice plní funkci menšího regionálního centra. Dašice jsou sice o něco menší, co se týče počtu obyvatel a rozlohy, přesto svou organizační strukturou a fungováním samosprávy představují vhodný příklad pro porovnání. Obě obce se zároveň nacházejí ve stejném kraji a vykazují obdobné územní podmínky, což umožňuje objektivnější srovnání fungování veřejné správy, nakládání s obecními prostředky nebo přístupu k rozvojovým projektům.

Cílem tohoto porovnání není pouze formální přehled, ale především snaha ukázat, jak se jednotlivé obce vyrovnávají se správou svých příjmů, tedy z jakých zdrojů tyto příjmy plynou, jak jsou vybírány a jak se o jejich správu samospráva stará. Srovnání může napomoci lépe pochopit, jak efektivně jednotlivé obce využívají své příjmové možnosti a jaké rozdíly v přístupu lze mezi nimi nalézt. Na základě toho lze lépe zhodnotit, v čem může být obec Sezemice v této oblasti efektivní a kde by mohl být případně prostor pro zlepšení.

6.1 Porovnání daňových příjmů ve zvolených obcích

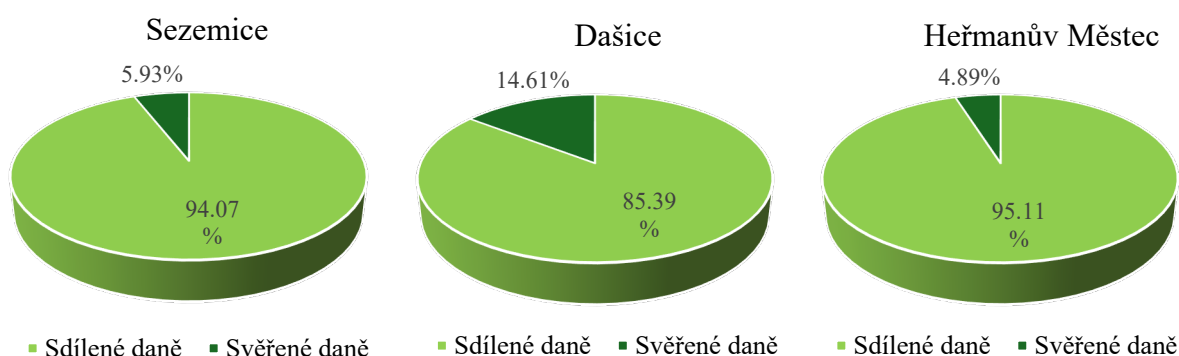
Daňové příjmy tvoří ve všech třech porovnávaných obcích, tedy v Sezemicích, Dašicích a Heřmanově Městci, největší podíl na celkových příjmech rozpočtu. To ostatně vyplývá z **Tabulky 10**, která zachycuje skutečné hodnoty jednotlivých složek rozpočtu obcí v roce 2024 a poskytuje tak přehled o reálném rozložení příjmů daných obcí.

Tabulka 10 - Příjmy porovnávaných obcí v roce 2024

2024			
Kategorie příjmů	Sezemice	Dašice	Heřmanův Městec
Daňové příjmy	102 038 189,09	63 960 320,50	116 848 964,00
Nedaňové příjmy	14 757 682,92	7 268 568,92	16 982 205,00
Přijaté transfery	10 123 347,20	3 118 188,10	6 574,00
Kapitálové příjmy	62 400,00	5 321 018,00	45 513 729,00
Celkem	126 981 619,21	79 668 095,52	179 351 472,00

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z oficiálních stránek obcí a MONITOR (2024)

Z hlediska rozdělení mezi sdílené a svěřené daně, poskytuje přehledný pohled **Graf 5**, na kterém je znázorněný podíl jednotlivých daní na celkových daňových příjmech. Z tohoto grafu je patrné, že Sezemice a Heřmanův Městec vykazují poměrně podobný podíl, kdežto Dašice mají skoro o 10 % vyšší podíl svěřených daní. Tento rozdíl je dán vyšším výnosem z daně z nemovitých věcí, kterou obec aktivně upravuje pomocí místních koeficientů.

Graf 5 - Podíl sdílených a svěřených daní v jednotlivých obcích

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z oficiálních stránek obcí a MONITOR (2024)

Detailní rozčlenění daňových příjmů podle jednotlivých kategorií pak poskytuje **Tabulka 11**, která uvádí skutečně dosažené hodnoty za rok 2024 v každé z porovnávaných obcí.

Tabulka 11 - Rozdělení daňových příjmů v jednotlivých obcích

2024			
Kategorie daně	Sezemice	Dašice	Heřmanův Městec
DPFO plátce	15 505 808,85	9 538 958,27	18 700 105,00
DPFO poplatníci	1 142 404,83	686 225,85	1 348 325,00
DPFO vybírané srážkou podle zvláštní sazby	3 551 290,68	2 131 394,31	4 191 806,00
DPPO	22 012 737,92	13 240 756,30	25 976 706,00
DPPO za obce	6 241 880,00	2 075 940,00	2 230 030,00
DPH	44 140 693,81	26 465 740,14	52 107 626,00
Daň z nemovitých věcí	4 887 268,26	8 685 811,55	4 254 172,00
Daň z hazardních her	182 871,22	311 559,57	215 781,00
Ostatní daňové příjmy	771 151,62	262 747,08	909 940,00
Celkem	98 436 107,19	63 399 133,07	109 934 491,00

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z oficiálních stránek obcí a MONITOR (2024)

Při srovnání daňových příjmů obcí, je patrné, že mezi porovnávanými obcemi existují výrazné rozdíly, a to jak v celkovém objemu příjmů, tak ve skladbě jednotlivých daňových kategorií. Rozdíly mezi obcemi jsou způsobeny celou řadou faktorů. Významným aspektem je míra ekonomické aktivity v daném území, struktura zaměstnanosti a počet podnikatelských subjektů. Zatímco Sezemice profitují ze své blízkosti k městu Pardubice a z dopravní dostupnosti, která podporuje vznik drobných živností a lokálních služeb, Dašice jsou spíše menším sídlem s omezeným rozvojem podnikatelského prostředí. Naproti tomu Heřmanův Městec vykazuje robustnější podnikatelskou základnu, včetně průmyslové zóny, což se přímo odráží ve vyšších příjmech z DPPO i v celkovém daňovém výnosu.

Podle strategických dokumentů jednotlivých obcí lze tyto rozdíly vysvětlit i odlišnou úrovní investičních aktivit a priorit rozvoje. Heřmanův Městec dlouhodobě podporuje rozvoj podnikání a disponuje plochami pro komerční využití, které přitahují nové firmy. Oproti tomu v Dašicích je kladen větší důraz na zachování zemědělského charakteru obce a ochranu krajinného rázu, což sice přispívá k udržení tradičního venkovského prostředí, ale zároveň to přináší omezenější daňovou výtěžnost. Jak již bylo zmíněno, Sezemice těží především ze své polohy, ale zároveň investují do rozvoje občanské vybavenosti a technické infrastruktury, čímž vytváří podmínky pro stabilní růst.

Dalším významným faktorem ovlivňujícím výši daňových příjmů je struktura obyvatelstva. V Sezemicích převažuje mladší a ekonomicky aktivní populace, která přispívá k vyšším výnosům z DPFO. V Heřmanově Městci je demografická struktura vyrovnanější, s rovnoměrným zastoupením všech věkových skupin. Výhodou však zůstává vyšší míra zaměstnanosti a stabilní podnikatelské prostředí, které přispívá k trvale vysokým příjmům z DPPO a DPFO. Dašice se oproti tomu dlouhodobě potýkají s menším počtem ekonomicky aktivních obyvatel a slabší migrací mladšího obyvatelstva. Tento stav se negativně promítá do výše sdílených daní.

Struktura daňových příjmů se odráží i v rozpočtové politice jednotlivých obcí. Zatímco Sezemice a Heřmanův Městec vykazují poměrně stabilní a vyrovnané rozpočty, Dašice čelí nižší příjmové základně, což omezuje jejich investiční možnosti a rozvojové projekty. Vývoj těchto příjmů v posledních letech rovněž ukazuje na to, že příjmy z daní se vyvíjejí nerovnoměrně, a to nejen v závislosti na ekonomické aktivitě obyvatel, ale i na změnách legislativy či daňových sazbách na státní úrovni.

6.2 Porovnání místních poplatků ve zvolených obcích

Při porovnání struktury a výběru místních poplatků v Sezemicích, Dašicích a Heřmanově Městci se ukazují výrazné rozdíly jak v rozsahu uplatňovaných poplatků, tak v jejich výnosnosti. Přehled o tom, jaké konkrétní poplatky jednotlivé obce vybírají a v jaké výši, je uveden v **Tabulce 12**. Ta ukazuje základní srovnání, na jehož základě lze identifikovat odlišné přístupy jednotlivých obcí k financování veřejných služeb.

Tabulka 12 - Rozdělení poplatkových příjmů v jednotlivých obcích

2024			
Kategorie poplatku	Sezemice	Dašice	Heřmanův Městec
Poplatek ze psů	119 629,00	77 735,00	76 428,00
Poplatek za užívání veřejného prostranství	33 094,00	55 389,00	1 992 206,00
Poplatek za vstupné	600,00	x	x
Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství	2 974 090,55	x	4 162 652,00
Poplatek za odnětí pozemku	3 619,47	91 403,43	16 048,00
Ostatní poplatkové příjmy	3 420,05	x	8 557,00
Správní poplatky	467 628,83	336 660,00	658 582,00
Celkem	3 602 081,90	561 187,43	6 914 473,00

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z oficiálních stránek obcí a MONITOR (2024)

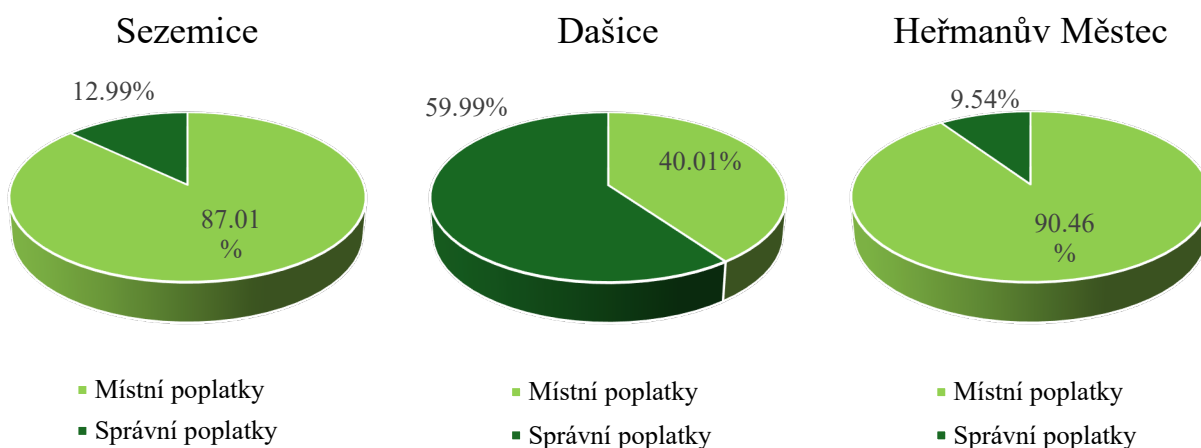
Z **Tabulky 12** je taktéž patrné, že Sezemice uplatňují poměrně široké spektrum místních poplatků, které zahrnuje mimo jiné poplatek ze psů, za užívání veřejného prostranství, za vstupné či poplatek za obecní systém odpadového hospodářství. Na rozdíl od Sezemic v Dašicích je výběr místních poplatků značně omezený, některé poplatky zde nejsou vůbec zavedeny, například poplatek za vstupné. Heřmanův Městec se vyznačuje komplexnějším a výnosnějším systémem poplatků, který zahrnuje velmi podobnou škálu jako Sezemice, ale obsahuje vyšší sazby a intenzivnější výběr.

Významné rozdíly se objevují např. u poplatku za komunální odpad. Zatímco v Sezemicích a Heřmanově Městci tvoří tento poplatek jednu z hlavních složek místních příjmů, v Dašicích není vůbec vybírán. Tento odlišný přístup je důsledkem rozdílného způsobu financování systému nakládání s odpady. Sezemice a Heřmanův Městec přenášejí část nákladů

z odpadu na občany prostřednictvím poplatku, kdežto Dašice hradí tyto náklady plně z obecního rozpočtu.

Podobná situace nastává i u poplatku za užívání veřejného prostranství. V Sezemicích je výnos z tohoto poplatku spíše doplňkový, oproti tomu v Heřmanově Městci tvoří významný podíl na celkových poplatkových příjmech. Tento rozdíl je způsoben větším rozsahem využívání veřejných ploch pro komerční účely a častějším pořádáním kulturních a společenských akcí, které podléhají poplatkové povinnosti. V Dašicích je sice celkový výnos nižší než v Heřmanově Městci, avšak vzhledem k velikosti obce a jejího charakteru dosahuje překvapivě vyšší úrovně a převyšuje i výnos v Sezemicích.

Rozdíly mezi obcemi jsou patrné i v oblasti správních poplatků, které souvisejí s úkony prováděnými v rámci přenesené působnosti, např. při vydávání různých povolení či výpisů. Heřmanův Městec vykazuje v tomto ohledu nejvyšší příjmy, což souvisí s jeho funkcí jako spádového správního centra s větším rozsahem poskytovaných správních služeb pro větší počet obyvatel. V Sezemicích je rozsah těchto úkonů naopak menší, což se odráží v nižších výnosech ze správních poplatků. Ačkoli má obec Dašice ve srovnání s ostatními obcemi nejnižší výnos ze správních poplatků, z **Grafu 6** je zřejmé, že podíl správních poplatků zde převyšuje podíl místních poplatků. Tento poměr je podrobněji znázorněn právě na uvedeném **Grafu 6**, který zachycuje procentní rozdělení správních a místních poplatků na celkových poplatkových příjmech jednotlivých obcí za rok 2024.

Graf 6 - Podíl místních a správních poplatků v jednotlivých obcích

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z oficiálních stránek obcí a MONITOR (2024)

Pro lepší ilustraci rozdílů mezi jednotlivými obcemi uvádím detailnější srovnání sazeb konkrétního místního poplatku a tedy poplatku ze psů. Tento příklad dokládá odlišný přístup

jednotlivých samospráv k nastavení poplatkové politiky. V Sezemicích je roční sazba stanovena ve výši 200 Kč za prvního psa chovaného v rodinném domě a 400 Kč za prvního psa v bytovém domě. V Dašicích je výše poplatku obdobná v případě rodinných domů, činí rovněž 200 Kč ročně, avšak u bytových domů je sazba vyšší, a to 600 Kč za prvního psa. Oproti tomu v Heřmanově Městci je poplatek za prvního psa v rodinném domě nižší, činí 144 Kč ročně, kdežto u bytových domů je sazba výrazně vyšší než v ostatních obcích a dosahuje 720 Kč za prvního psa ročně.

Z hlediska celkového zatížení obyvatel místními poplatky lze říci, že Sezemice představují střední cestu mezi dvěma odlišnými modely. Na jedné straně stojí Dašice, které místní poplatky využívají jen v omezené míře a preferují spíše jiné zdroje financování. Na druhé straně se nachází Heřmanův Městec, kde tvoří místní poplatky důležitou a systematicky rozvíjenou složku příjmové stránky rozpočtu.

Rozdílné strategie jednotlivých obcí přitom nevycházejí pouze z aktuální praxe, ale odrážejí také dlouhodobější koncepční přístupy zakotvené ve strategických plánech rozvoje. Heřmanův Městec deklaruje ve svých rozvojových dokumentech snahu o posilování finanční soběstačnosti obce, mimo jiné právě prostřednictvím efektivního využívání místních poplatků. Dašice zase kladou větší důraz na spolufinancování služeb z vlastních zdrojů rozpočtu, případně na přerozdělované příjmy, jako jsou dotace a podíly na výnosu sdílených daní.

Sezemice se z hlediska této strategie profilují jako obezřetný a vyvážený subjekt, který usiluje o příjmovou diverzifikaci, ale zároveň respektuje sociální únosnost poplatkové zátěže. Tento přístup umožňuje stabilizovat příjmovou strukturu bez nadměrného zatížení jednotlivých skupin obyvatelstva, a současně vytváří prostor pro cílené úpravy v závislosti na vývoji potřeb obce.

6.3 Porovnání výběru a správy příjmů v jednotlivých obcích

Způsob výběru a správy příjmů z daní a poplatků se v obcích Sezemice, Dašice a Heřmanův Městec vyznačuje podobnými mechanismy, avšak liší se v míře informovanosti občanů, dostupnosti platebních možností i přehlednosti poskytovaných informací. Tyto aspekty ovlivňují jak vnímání efektivity správy veřejných financí, tak spokojenost různých věkových skupin obyvatel.

Z pohledu mladší generace, která je zvyklá na elektornickou komunikaci, je důležitá zejména dostupnost informací na webových stránkách obcí a možnost bezhotovostních plateb. V tomto směru lze jako příklad dobré praxe uvést obec Sezemice, kde občané naleznou

informace o místních poplatcích a způsobech jejich úhrady na webových stránkách v přehledné podobě v sekci „*Městský úřad – Odbor finanční – Poplatky nebo Jak si zařídit*“. Je zde možné hradit poplatky bezhotovostně převodem na účet obce, přičemž jednotlivé variabilní symboly jsou uvedeny u konkrétních druhů poplatků. Například u poplatku za psa se uvede variabilní symbol 3722/číslo popisné (např. 7322790). Další metodou zejména pro starší skupinu obyvatel je hotovostní platba na pokladně obecního úřadu, jehož otevírací doba je uvedena na webových stránkách obce.

V Dašicích je dostupnost informací o místních poplatcích na webových stránkách obce podstatně méně přehledná. Chybí zde souhrnná sekce věnovaná jednotlivým druhům poplatků ani konkrétní pokyny k jejich úhradě nejsou snadno dohledatelné. Informace jsou rozptýlené v různých částech webu nebo zcela chybí. Obec umožňuje platbu jak bezhotovostním převodem na účet obce, tak i úhradu v hotovosti na pokladně úřadu. Ovšem konkrétní údaje, jako jsou čísla účtu, variabilní symboly nebo termíny splatnosti, nejsou na stránkách zřetelně uvedeny. Z pohledu mladší generace, která preferuje jasný online přístup, Dašice v tomto směru zaostávají a je zde výrazný prostor pro zlepšení. Starší obyvatelé mohou využít osobní návštěvu úřadu, přičemž informace o úředních hodinách jsou na stránkách obce k dispozici. Chybí zde podrobnější návody nebo jednotná přehledná struktura podobně například jako v Sezemicích. Celkově by obec mohla posílit svůj informační servis tak, aby lépe vyhovoval potřebám všech věkových skupin a nezaostával tak za porovnávanými obcemi.

V Heřmanově Městci jsou informace o místních poplatcích taktéž dostupné na webových stránkách obce v části „*Úřad – Finance města – Poplatky*“. Uvedeny jsou základní údaje o výši poplatků, termínech splatnosti i číslech účtů. Obec nabízí více způsobů úhrady poplatků, kromě bezhotovostního převodu lze platit také hotově nebo platební kartou na podatelně obecního úřadu, případně využít poštovní poukázku, která je taktéž dostupná na podatelně. Variabilní symboly pro potřebné platby sdělují pracovníci úřadu při první úhradě, poté je symbol totožný. Tato rozmanitost platebních možností vyhovuje jak mladší generaci, která preferuje digitální formu, tak i starší generaci, jež dává přednost osobnímu kontaktu, konzultacím s úředníky či asistencí při zadávání plateb. Přestože jsou základní informace dostupné, celková uživatelská přívětivost webových stránek není příliš vysoká.

Z hlediska správy příjmů obce uplatňují běžné postupy v souladu s platnou legislativou. Sazby jednotlivých poplatků jsou stanoveny obecně závaznými vyhláškami, které jsou vždy veřejně dostupné na webu každé obce. Výběr poplatků probíhá systematicky, a správu těchto

příjmů zajišťují příslušné odbory obecních úřadů. Kontrola úhrad je zpravidla prováděna průběžně a v případě nedoplatků jsou občané upozorňováni, nejčastěji formou výzvy k úhradě.

V Sezemicích agendu správy příjmů zajišťuje finanční odbor obecního úřadu. Obecně závazné vyhlášky a aktuální informace o poplatcích jsou přehledně zveřejněny na stránkách obce v samostatné sekci. Občané jsou na termíny úhrad upozorňováni i prostřednictvím aktualit na hlavní stránce. Obec zároveň využívá elektronickou evidenci obyvatel, ve které má přehled o zaplacených a neuhrazených poplatcích, což usnadňuje kontrolu a následné kroky při správě příjmů. V případě neuhrazení je využíván individuální přístup, kdy úředníci kontaktují dlužníky osobně nebo telefonicky a nabízejí možnosti následného řešení.

V Dašicích je správa příjmů rovněž v kompetenci příslušného odboru obecního úřadu. Výběr poplatků se řídí platnými vyhláškami, které jsou na webových stránkách obce dostupné, avšak méně přehledně strukturované. Ukázka obecně závazné vyhlášky je zobrazena na **Obrázku 7**. Informování občanů o povinnostech úhrady probíhá většinou individuálně při návštěvě úřadu, telefonicky, nebo prostřednictvím obecního rozhlasového vysílání. Automatizovanější systém připomínek nebo přehledné termínové upozornění na webu zatím chybí.

Obrázek 7 - Obecně závazná vyhláška obce Dašice o poplatku za psa

Město Dašice
Zastupitelstvo města Dašice

Obecně závazná vyhláška města Dašice o místním poplatku ze psů

Zastupitelstvo města Dašice se na svém zasedání dne 25. října 2023 usnesením č. Z043/2023 usneslo vydat na základě § 14 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o místních poplatcích“), a v souladu s § 10 písm. d) a § 84 odst. 2 písm. h) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, tuto obecně závaznou vyhlášku (dále jen „vyhláška“):

Čl. 1

Úvodní ustanovení

- (1) Město Dašice touto vyhláškou zavádí místní poplatek ze psů (dále jen „poplatek“).
- (2) Poplatkovým obdobím poplatku je kalendářní rok¹.
- (3) Správcem poplatku je městský úřad².

Čl. 2

Předmět poplatku a poplatník

- (4) Poplatek ze psů platí držitel psa. Držitelem je pro účely tohoto poplatku osoba, která je přihlášená nebo má sídlo na území České republiky (dále jen „poplatník“); poplatek ze psů platí poplatník městu příslušnému podle svého místa přihlášení nebo sídla³.
- (5) Poplatek ze psů se platí ze psů starších 3 měsíců⁴.

Čl. 3

Ohlašovací povinnost

- (6) Poplatník je povinen podat správci poplatku ohlášení nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy se pes stal starším 3 měsíců, nebo ode dne, kdy nabyl psa staršího 3 měsíců; údaje uváděné v ohlášení upravuje zákon⁵.

¹§ 2 odst. 5 zákona o místních poplatcích

²§ 15 odst. 1 zákona o místních poplatcích

³§ 2 odst. 1 a 4 zákona o místních poplatcích

⁴§ 2 odst. 2 zákona o místních poplatcích

⁵§ 14a odst. 1 a 2 zákona o místních poplatcích; v ohlášení poplatník uvede zejména své identifikační údaje

a skutečnosti rozhodné pro stanovení poplatku

Zdroj: (Město Dašice, 2023)

V Heřmanově Městci zajišťuje správu příjmů rovněž finanční odbor obecního úřadu, který je mimo jiné zodpovědný za evidenci plateb a kontrolu příjmů z daní a poplatků. Výše poplatků je taktéž stanovena vyhláškami, které jsou přístupné online v aktuálním vydání. Obec využívá přímou komunikaci s občany, kdy pracovníci úřadu při osobním kontaktu nebo telefonicky sdělují potřebné informace, včetně výzvy k úhradě v případě prodlení. Kontrola plnění je prováděna průběžně, a to prostřednictvím vnitřní evidence obyvatel a účetních výkazů. Systém automatického upozorňování nebo elektronických připomínek zatím rovněž není běžnou praxí.

Celkově lze konstatovat, že všechny tři obce naplňují základní standardy při výběru a správě příjmů z daní a poplatků v souladu s platnou legislativou. Míra transparentnosti, dostupnosti informací a úroveň modernizace služeb se však mezi nimi liší. Zatímco Sezemice představují vyvážený příklad kombinace digitálního přístupu a tradičních forem kontaktu, Heřmanův Městec nabízí široké možnosti plateb, avšak jeho webové rozhraní postrádá vyšší uživatelskou přívětivost. Dašice zaostávají především v oblasti online informovanosti a přehlednosti poskytnutých údajů, což snižuje komfort zejména pro mladší obyvatelstvo. Starší obyvatelé ve všech obcích nadále mohou ocenit možnost osobního kontaktu s úředníky, který zůstává důležitou součástí systému správy příjmů. Každá z obcí tak vykazuje specifické přístupy, které ovlivňují celkové vnímání efektivity a dostupnosti veřejných služeb. Z mého pohledu jsou na tom nejlépe a nejefektivněji z tohoto hlediska Sezemice, které mají nastavený vyvážený systém správy a výběru daní.

6.4 Silné a slabé stránky výběru příjmů v Sezemicích

Výběr veřejných příjmů v Sezemicích se v řadě aspektů opírá o stabilní a funkční základy, které umožňují efektivní hospodaření a dlouhodobé finanční plánování. Silnou stránkou je zejména poměrně vyrovnaný a pravidelný přísun daňových příjmů, který tvoří hlavní část celkových příjmů rozpočtu obce. Tato stabilita přináší potřebnou předvídatelnost do rozpočtového procesu, což umožňuje obci lépe plánovat investiční akce, provozní výdaje i případné rezervy pro nepředvídatelné situace. Pozitivně lze rovněž hodnotit způsob jakým je nastavena a realizována správa místních poplatků. Obec má zavedený systém, který zajišťuje relativně plynulý výběr poplatků bez výrazných výpadků či administrativních komplikací, a to i díky dostupným možnostem bezhotovostní platby.

Důležitým prvkem příjmové politiky Sezemic je také aktivní přístup k externím finančním zdrojům. Obec se dlouhodobě snaží využívat dotační programy na úrovni státní správy

i Evropské unie, a to jak na menší projekty, tak na rozsáhlejší investiční akce. Získané dotace pomáhají financovat modernizaci infrastruktury, podporu veřejných služeb i revitalizaci veřejných prostor a současně významně odlehčují rozpočtu obce. Díky tomu nejsou Sezemice v takové míře závislé pouze na vlastních příjmech a mohou realizovat i ambicióznější rozvojové záměry bez neúměrného zatížení obecních financí.

Na druhé straně vykazuje systém výběru příjmů v některých oblastech rezervy. Výnosy z vybraných typů sdílených daní zejména z DPFO podle § 7 a DPPO, zůstávají v Sezemicích pod úrovní srovnatelných obcí. Důvodem je struktura místní ekonomiky s nižším zastoupením podnikatelských subjektů a převahou dojíždějících obyvatel za prací mimo obec, zejména do Pardubic. Prostor ke zlepšení se nachází i v oblasti místních poplatků. Přestože jejich výběr probíhá organizovaně, lze zvýšit efektivitu zejména z hlediska včasnosti plateb a snížení počtu nedoplatků. Další rezervy představuje skutečnost, že obec dosud nevyužívá všechny možnosti dané legislativou, tedy nejsou zde zavedeny všechny místní poplatky, které legislativa umožňuje. Například se jedná o poplatek z pobytu, který je běžný v jiných obcích a může bez větší administrativní zátěže posílit příjmovou stránku rozpočtu.

Pro zvýšení efektivity výběru příjmů by bylo vhodné se zaměřit na modernizaci platebních mechanismů. Zavedení možnosti úhrady místních poplatků prostřednictvím QR kódu by výrazně usnadnilo proces jak pro občany, tak pro samostatný úřad. Vzhledem k digitalizaci by tento krok ocenila mladší a střední skupina obyvatelstva. Vedle tohoto by mohli pomoci i elektronické upomínky, například formou e-mailového nebo SMS upozornění před splatností poplatku, což by přispělo k včasnějším úhradám a snížení potřeby dodatečného vymáhání.

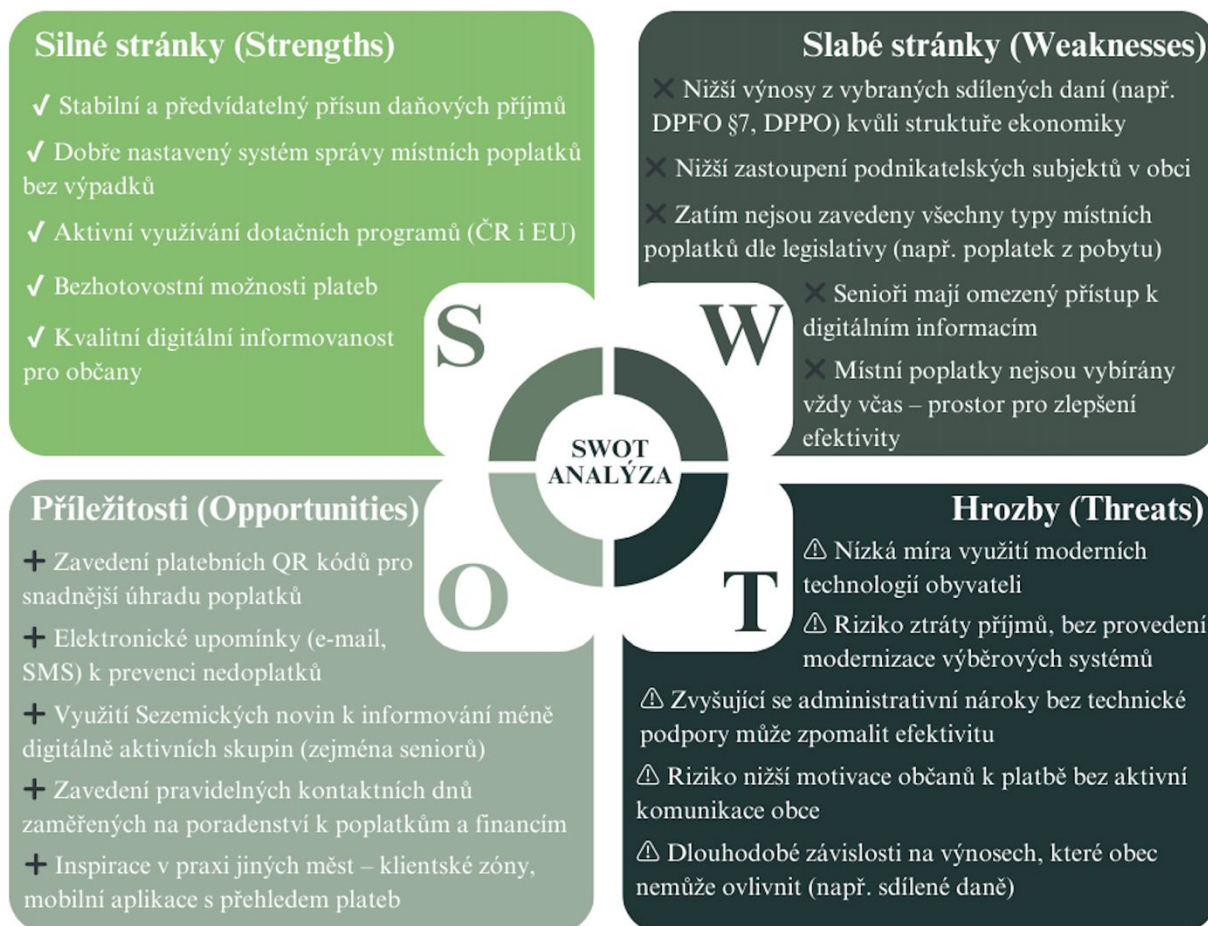
Z hlediska komunikace s veřejností by bylo přínosné systematictěji využívat stávající obecní informační kanály. Ačkoli Sezemice disponují kvalitní digitální informovaností, která je na vysoké úrovni, senioři často webové stránky nevyužívají nebo k nim nemají snadný přístup. V tomto směru by Sezemické noviny mohly sloužit jako efektivní prostor pro přehledné informování o termínech poplatků, změnách v legislativě či otevírací době úřadu.

Inspiraci lze hledat také v praxi jiných obcí podobné velikosti, kde se osvědčila například digitalizace evidence poplatníků či využívání klientských zón, kde si občan po přihlášení může zkontrolovat svůj platební stav a historii plateb. Do budoucna by Sezemice mohly zvážit i propojení systému evidence plateb s mobilní aplikací, která by zároveň sloužila k zasílání důležitých upozornění ohledně místních poplatků, ale například i pro sdělení ohledně

odstávek energie atd. Celkově existuje prostor nejen pro technické zefektivnění výběru příjmů, ale i pro posílení proklientského přístupu ze strany obecního úřadu.

Pro lepší přehlednost a ucelený pohled je na **Obrázku 8** uvedena SWOT analýza výběru a správy příjmů v Sezemicích, která přehledně zachycuje silné a slabé stránky obce, její příležitosti a možné hrozby.

Obrázek 8 - SWOT analýza výběru a správy příjmů v Sezemicích

Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedeného vyplývá, že Sezemice mají v oblasti správy příjmů solidní základy, na kterých mohou dále stavět. Současný systém je funkční, avšak modernizace vybraných procesů by přinesla další zvýšení efektivity a lepší komfort pro občany. Zavedením dostupnějších nástrojů pro platby a důslednějším využíváním technologií mohou Sezemice posílit svou finanční stabilitu i důvěru veřejnosti v práci samosprávy. S ohledem na dosavadní aktivní přístup obce a otevřenost k inovacím je reálné, že tyto kroky povedou ke kvalitnímu posunu v hospodaření s veřejnými prostředky a upevnění postavení obce jako efektivně spravované obce s důrazem na transparentnost a vstřícný přístup k občanům.

7 ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo analyzovat daňový a poplatkový systém na území obce Sezemice a zhodnotit jeho efektivitu ve vztahu k naplňování potřeb místní samosprávy. V teoretické části byla podrobně popsána rozpočtová soustava, struktura obecních příjmů a právní rámec jednotlivých daní a poplatků. Praktická část se pak zaměřila na konkrétní příjmovou strukturu rozpočtu obce Sezemice a její vývoj, včetně porovnávání s dalšími srovnatelnými obcemi.

Z provedené analýzy vyplývá, že Sezemice se opírají především o sdílené daňové příjmy, zejména o daně z přidané hodnoty a daně z příjmů fyzických osob. Dále bylo potvrzeno, že svěřené daňové příjmy, konkrétně daň z nemovitých věcí, tvoří důležitý zdroj, jehož výše je do určité míry ovlivnitelná rozhodnutím obce. Výnosy z místních a správních poplatků představují v rozpočtu menší, avšak neméně významnou složku, která umožňuje obci, nejen částečné pokrytí nákladů na poskytované služby, ale i regulační působení na některé činnosti obyvatel.

V rámci páté kapitoly byla podrobně rozebrána aktuální struktura příjmů obce a vývoj jednotlivých daňových a poplatkových položek v roce 2024. Z výsledků vyplývá, že příjmy obce jsou poměrně stabilní a jejich výše odpovídá celorepublikovému průměru u obcí podobné velikosti. Dílčí rezervy se však objevují zejména u některých místních poplatků, kde by bylo možné lépe využít potenciál úpravy sazeb nebo zavedení motivačních prvků, např. zvýhodnění pro občany zapojené do ekologických aktivit. Kapitola se rovněž věnovala hodnocení efektivitě výběru příjmů, kde byly identifikovány určité administrativní slabiny, které by mohly být odstraněny modernizací systému evidence a komunikace s poplatníky.

Následně byla provedena komparace Sezemice s dalšími obcemi v oblasti výše daňových příjmů, nastavení místních poplatků a způsobu správy příjmů. Byly zjištěny rozdíly nejen v absolutních výnosech, ale také v přístupu obcí ke stanovení sazeb a poskytování úlev či osvobození. Srovnání ukázalo, že Sezemice mají v některých oblastech prostor pro inspiraci od jiných obcí např. v oblasti zavedení mobilní aplikace či automatických upomínek pro poplatníky pomocí e-mailu či telefonního čísla, ale mají nastavený pevný základ, na kterém se dá stavět. Nakonec SWOT analýza poskytla celkový přehled o silných a slabých stránkách systému, ale zároveň nabídla i příležitosti, jak výběr a správu příjmů dále zefektivnit.

Závěrem lze konstatovat, že obec Sezemice má ve svém daňovém a poplatkovém systému solidní základy, nicméně pro další zvýšení efektivitě a transparentnosti správy příjmů

bude vhodné zaměřit se na dílčí inovace a optimalizaci nástrojů fiskální politiky. Jedná se zejména o modernizaci administrativních procesů, důslednější evaluaci účinnosti jednotlivých poplatkových opatření a posílení komunikačních kanálů směrem k občanům. Tato práce pak může sloužit jako podklad nejen pro další analytické rozbory a návrhy zlepšení, ale i jako inspirace pro konkrétní rozhodovací procesy vedení obce, které směřují k dlouhodobě udržitelnému hospodaření a kvalitnímu plnění veřejné správy.

8 POUŽITÁ LITERATURA

Knižní literatura

1. BOHÁČ, Radim. *Daňové příjmy veřejných rozpočtů v České republice*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-045-5.
2. KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. *Právnícké učebnice*. V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-820-7.
3. LOCHMANNOVÁ, Alena. *Veřejná správa: základy veřejné správy*. Prostějov: Nakladatelství a vydavatelství Computer Media, 2017. ISBN 978-80-7402-295-1.
4. HRUBÁ SMRŽOVÁ, Petra a MRKÝVKA, Petr. *Finanční a daňové právo*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-796-2.
5. PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-358-4.
6. PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.
7. PELC, Vladimír. *Místní poplatky: oprávnění obcí : povinnosti podnikatelů, živnostníků a občanů : praktická příručka pro obce*. 2. vyd. *Právní praxe*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-454-4.
8. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. *Finance pro praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.
9. RADVAN, Michal. *Místní daně. Téma*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-932-6.
10. ŘEZNIČKOVÁ, Kristýna. *Financování a hospodaření územních samosprávných celků*. V Olomouci: Univerzita Palackého, 2019. ISBN 978-80-244-5548-8.
11. SEDMIHRADSKÁ, Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-967-0.
12. VAVROCHOVÁ, Simona a KUŠ, Petr. *Územní samosprávné celky*. 2., aktualiz. vyd. Skripta. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2012. ISBN 978-80-86976-26-6.
13. RYBKA, Dalibor, 2020. *Orgány vybrané obce a její pravomoci*. Online, Bakalářská práce, vedoucí Richard Kordecký. Opava: Slezská Univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav veřejné správy a regionální politiky. Dostupné z: https://is.slu.cz/th/t95qy/FVP_BP_20_Organy_obce_Rybka_Dalibor.pdf.

14. TVRDÁ, Eva, 2011. *Rozpočtové příjmy obce*. Online, Bakalářská práce, vedoucí Michael Kohajda. Praha: Bankovní institut vysoká škola Praha, Katedra práv. Dostupné z: https://is.ambis.cz/th/ahnq0/Rozpocetove_prijmy_obce.pdf.

Internetové zdroje

1. Balcar, M. (2005). *Historie* [Online]. Město Sezemice. <https://sezemice.cz/mesto/omeste/historie/sezemice/>
2. BusinessINFO.cz, 2025. *Přiznání k dani z přidané hodnoty (DPH) – Finanční správa ČR (FS ČR)* [online]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/formulare/priznani-k-dani-z-pridane-hodnoty-dph/>
3. Citypopulation.de, 2021. *SEZEMICE in Pardubice (Pardubický kraj)* [Online]. Dostupné z: https://www.citypopulation.de/en/czechrep/pardubickykraj/pardubice/575640__sezemice/
4. Český Statistický Úřad, 2023. *Počet obyvatel - obce vybraného území - okres Chrudim* [online]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3830&katalog=33155&pvo=DEM15&pvo=DEM15&pvok=101&pvoch=40614&c=v3~3__RP2023
5. Český Statistický Úřad, 2023. *Počet obyvatel - obce vybraného území - okres Pardubice* [online]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3830&katalog=33155&pvo=DEM15&pvo=DEM15&pvok=101&pvoch=40622&c=v3~3__RP2023#w=
6. Finance v praxi, 2018. *Daňové přiznání fyzických osob v praxi* [online]. Dostupné z: <https://www.financevpraxi.cz/finance-dan-z-prijmu-2017>
7. Město Dašice, 2024. *Informace o plnění rozpočtu města Dašice r. 2024* [online]. Dostupné z: <https://www.dasice.cz/informace-o-plneni-rozpocetu-mesta-dasice-r-2024>
8. Město Dašice, 2023. *Obecně závazná vyhláška o místním poplatku ze psů* [online]. Dostupné z: <https://www.dasice.cz/obecne-zavazna-vyhlaska-9>
9. Město Dašice, 2023. *Strategický plán r. 2023 - 2035* [online]. Dostupné z: <https://www.dasice.cz/strategicky-plan-r-2023-2035>
10. Město Dašice, 2024. *Úřad a samospráva* [online]. Dostupné z: <https://www.dasice.cz/urad-a-samosprava>
11. Město Heřmanův Městec, 2024. *Odbor finanční* [online]. Dostupné z: <https://www.hermanuv-mestec.cz/urad/mestsky-urad/odbor-financi/>
12. Město Heřmanův Městec, 2024. *Poplatky a ceny za služby* [online]. Dostupné z: <https://www.hermanuv-mestec.cz/urad/finance-mesta/poplatky-a-ceny-za-sluzby/>

13. Město Heřmanův Městec, 2024. *Rozklikávací rozpočet* [online]. Dostupné z: <https://www.hermanuv-mestec.cz/urad/finance-mesta/finance-rozpocety/rozklikavaci-rozpocet/>
14. Město Heřmanův Městec, 2024. *Úřad* [online]. Dostupné z: <https://www.hermanuv-mestec.cz/urad/>
15. Město Sezemice, 2024. *Jak a kdy zaplatit místní a správní poplatky, nájmy, pokuty aj.* [online]. Dostupné z: <https://sezemice.cz/mestsky-urad/struktura-odbory-oddeleni-a-zvlastni-organ/odbor-financni/jak-si-zaridit/jak-zaplatit-mistni-a-spravni-poplatky-najmy-pokuty-aj/>
16. Město Sezemice, 2024, 2024. *Náplň činností* [online]. Dostupné z: <https://sezemice.cz/mestsky-urad/struktura-odbory-oddeleni-a-zvlastni-organ/odbor-financni/napln-cinnosti/>
17. Město Sezemice, 2024, 2024. *Poplatky* [online]. Dostupné z: <https://sezemice.cz/mestsky-urad/struktura-odbory-oddeleni-a-zvlastni-organ/odbor-financni/poplatky/>
18. Město Sezemice, 2023. *Rozpočet města Sezemice na rok 2024* [online]. Dostupné z: https://sezemice.cz/wp-content/uploads/2024/03/Rozpocet_mesta_Sezemice_na_rok_2024.pdf
19. Město Sezemice, 2024. *Rozpočet města, Hospodaření města 2024* [online]. Dostupné z: <https://sezemice.cz/dokumenty/rozpocet-mesta-hospodareni-mesta-2024/>
20. Město Sezemice, 2021. *Samospráva* [online]. Dostupné z: <https://sezemice.cz/samosprava/>
21. Město Sezemice, 2021. *Sezemice dnes* [online]. Dostupné z: <https://sezemice.cz/mesto/o-meste/sezemice-dnes/>
22. Město Sezemice, 2019. *Struktura města a městského úřadu.* [online]. Dostupné z: <https://sezemice.cz/wp-content/uploads/2019/01/Graficke-znazorneni-struktury-Mestskeho-uradu-Sezemice.pdf>
23. MONITOR, 2024. *Město Dašice* [online]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.gov.cz/ucetni-jednotka/00273481/prehled?rad=t&obdobi=2412>
24. MONITOR, 2024. *Město Heřmanův Městec* [online]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.gov.cz/ucetni-jednotka/00270041/prehled?rad=t&obdobi=2412>
25. MONITOR, 2024. *Město Sezemice* [online]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.gov.cz/ucetni-jednotka/00274241/prehled?rad=t&obdobi=2412>
26. *Rozpočtové určení daní od 1. 1. 2024*, 2024. Online. In: Finanční správa. Dostupné z: https://financnisprava.gov.cz/assets/cs/prilohy/d-kraje-a-obce/Schema_rozpocetoveho_urceni_dani_2024.pdf.

27. Rok v obci, 2015. *Rukověť starosty* [online]. Dostupné z: <https://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/63-rozpočet-obce/>
28. *Sdělení č. 181/1999 Sb.: Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Evropské charty místní samosprávy – článek 5*, 1999. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-181>.
29. Seyfor, a. s., 2022. *Druhy daní přehledně pro rok 2024: jak se dělí a kolik jich musíte platit* [Online]. Money.cz. Dostupné z: <https://money.cz/novinky-a-tipy/dane/druhy-dani-prehledne-jak-se-deli-a-kolik-jich-musite-platit/>
30. *Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky*, 1993. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>.
31. *Zákon č. 338/1992 Sb.: Zákon České národní rady o dani z nemovitých věcí*, 1992. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-338/zneni-20240701?text=Dan%20z%20nemovitých%20věcí>.
32. *Zákon č. 586/1992 Sb.: Zákon České národní rady o daních z příjmů*, 1992. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>
33. *Zákon č. 565/1990 Sb.: Zákon České národní rady o místních poplatcích*, 1990. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-565>.
34. *Zákon č. 553/1991 Sb.: Zákon České národní rady o obecní policii*, 1991. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553>.
35. *Zákon č. 280/2009 Sb.: Zákon daňový řád*, 2009. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-280?text=Daňový+řád>.
36. *Zákon č. 89/2012 Sb.: Zákon občanský zákoník*, 2012. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
37. *Zákon č. 235/2004 Sb.: Zákon o dani z přidané hodnoty*, 2004. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-235>.
38. *Zákon č. 256/2013 Sb.: Zákon o katastru nemovitostí (katastrální zákon)*, 2013. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/nabidka/cs/2013-256/zneni-20140101#p67_p67-1-27.
39. *Zákon č. 128/2000 Sb.: Zákon o obcích (obecní zřízení)*, 2000. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>.
40. *Zákon č. 243/2000 Sb.: Zákon o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní)*. Online. In: *Zákony pro lidi*. 2000. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-243>.

41. *Zákon č. 634/2004 Sb.: Zákon o správních poplatcích*, 2004. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-634?text=zákon+o+správních+poplatcích>.
42. *Zákon č. 500/2004 Sb.: Zákon správní řád*, 2004. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>.

9 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Přiznání k dani z přidané hodnoty

PŘÍLOHA A: Přiznání k dani z přidané hodnoty

Než začnete vyplňovat tiskopis, přečtěte si, prosím, pokyny.
Údaje v daňovém přiznání se uvedou zaokrouhlené na celé koruny.

A. ODDÍL

Finančnímu úřadu pro / Specializovanému finančnímu úřadu
Územní pracoviště v, ve, pro
Daňové identifikační číslo
Rodné číslo / IČ
řádné   dodatečné   opravné
Důvody pro podání dodatečného daňového přiznání zjištěny dne
Počet příloh / listů /

otisk podacího razítka finančního úřadu

PŘIZNÁNÍ k dani z přidané hodnoty

za zdaňovací období: měsíc   čtvrtletí   rok
za období od   do

Plátce § 6 až § 6f	Identifikovaná osoba § 6g až § 6i	Neexistují-li údaje pro stranu 2, proškrtněte (X)
Skupina § 5a	Neplátce § 19c nebo § 108	Kód zdaňovacího období následujícího roku

Právníká osoba: Název právnické osoby
Fyzická osoba: Příjmení   Jméno   Titul
Sídlo právnické osoby / adresa místa pobytu fyzické osoby podle § 13 odst. 1 daňového řádu:
a) obec   b) PSČ   c) telefon
d) ulice (nebo část obce)   e) číslo popisné / orientační
f) e-mail   g) stát
Hlavní ekonomická činnost

B. ODDÍL

Údaje o podepisující osobě: Kód podepisující osoby:
Jméno(-a) a příjmení / Název právnické osoby
Datum narození / Evidenční číslo osvědčení daňového poradce / IČ právnické osoby
Fyzická osoba oprávněná k podpisu (je-li daňový subjekt či zástupce právnickou osobou), s uvedením vztahu k právnické osobě (např. jednatel, pověřený pracovník apod.)
Jméno(-a) a příjmení / Vztah k právnické osobě
Daňový subjekt / Osoba oprávněná k podpisu
Datum   Otisk razítka   Vlastnoruční podpis daňového subjektu / osoby oprávněné k podpisu
Kontaktní osoba   Telefon

25 5401 MFin 5401 – vzor č. 25
1

Zdroj: (BusinessINFO.cz, 2025)